

- Ekonomiska krisen
sid 3-5
- SMoK:s Rikskonferens
sid 7-20
- Boden får bakläxa
sid 21

Kultur SMOCKAN

Nr 3 MAJ 2009

Utgiven av Sveriges Musik- & Kulturskoleråd - SMoK

- Smockan besöker Södermanland
sid 22-25
- Lilla Olgelakademin
sid 26-27
- Anna Vnuk porträtteras
sid 31

KULTURSMOCKAN
3
2009

Allt hör ihop och bildar en helhet

En stor del av de senaste 12 månader har varit en av de mest omvälvande perioderna i mannaminne. I alla fall vad gäller finanserna. Likt den mest elaka farsot har finanskrisen slagit sina käftar i både näringsliv och alltmer också i den offentliga verksamheten.

Ordförande i SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) Anders Knappe, sa i en intervjuartikel jag läste att - "nu är det dags för kommunerna att se till sin kärnverksamhet" - det vill säga vård, skola och omsorg.

Tänk vilken tur då att vi som arbetar med kultur och kulturutbildning i olika former arbetar med och för just - vård, skola och omsorg! Anders Knapes retorik som på ett kliniskt sätt försöker renodla, och samtidigt exkludera, vad som organisatoriskt kan tillhöra andra områden än vård, skola och omsorg, är naturligtvis både galet och omöjligt.

Att bedriva skola, att ta hand om de gamla och sjuka människorna, är inget annat än ett välfärdsprojekt som förutsätter värden som är kulturens kärna - som till exempel empati, kommunikation och kreativitet. Den glädje som syns i de gamlas ögon när just deras musik spelas; det barn som plötsligt förstår förintelsens allra mörkaste sidor när han eller hon i teaterpjäsen improviserar rollen som ett judiskt barn, har dimensioner som ger innehåll och på ett unikt sätt når fram till människor som befinner sig i vården, omsorgen eller skolan.

Kultur är ett av de viktigaste verktygen för att vård, omsorg och skola skall kunna vara vårdande, ge omsorg och ge bildning. Allt hör ihop och bildar en helhet!

Det är vår uppgift som representanter för kultur, med och för framförallt barn och ungdomar, att aldrig ge efter för den retorik som förpassar kultur till ytterkanten och gör den till något som endast tas fram i goda tider.

Trots de tuffa villkor vi har nu så finns fortfarande mängder av resurser i vårt samhälle. De politiker och beslutsfattare som tror att vi löser vår nuvarande kris genom att föra bort kulturen från den kommunala budgeten har inte bara förlorat kulturen utan också de kvalitativa aspekterna i skolan, vården och omsorgen.

Det vi gör idag sätter sina spår i framtiden. Unga som inte fått möta och utvecklats i nära kontakt med de estetiska uttrycksformerna kommer att ha betydligt svårare att i sin tur bidra till en bra skola och god omsorg och vård.

Den stora utmaning vi står inför just nu är att ha tillräckligt mycket is i magen för att behålla helhetssynen - kulturen är beroende av skolan, vården och omsorgen - och skolan, vården och omsorgen är beroende av kulturen. Allt hör samman och bildar en helhet!

De kommuner som har politiker som förstår att kommunens kulturer resurser i form av kulturskola, bibliotek etc är en framgångsfaktor - och som dessutom har kraft att omsätta den insikten till handling är att gratulera. Ni kommer att framstå som de långsiktiga vinnarna!

PER SJÖBERG,
ORDF. SMOK

INNEHÅLL

i detta nummer

Ledare.....	2
Ekonomiska krisen	3-5
Cecilia Wikström (FP)	7
Kulturutredningen.....	8-9

Kulturgaranti i skolan	10
Mr Tourette.....	11
Förändra eller förbli	12
Årets skola/projekt.....	13
Mark on stage.....	14-15
Estetik i skolan	16

Utmaningar, hinder, mål.....	17
Skapande skola	18
Länsbevakning	22-25
Lilla Orgelakademin	26-27
Kulturnytt.....	30
Porträttet	31

KULTURSMOCKAN
ÅGRENSHUSET PRODUKTION
Flygelvägen 3, 893 80 Bjästa
TEL: 0660-26 61 00
FAX: 0660-26 61 10

ANSVARIG UTGIVARE
Per Sjöberg, SMOK
REDAKTÖR
Nils Ågren, 070-678 44 55
nisse.agren@telia.com
Fr.o.m nr 4/09 Håkan Sandh,
0708-31 74 98, hakan.sandh@smok.se
PROJEKTLEDARE/ANNONSER
Jan Dyllicki, 0660-26 61 05
jan.dyllicki@agrenshuset.se
Annonsprislista kan laddas ned som pdf-
fil från hemsidan www.agrenshuset.se
GRAFISK FORMGIVNING
Johnny Altelind, 0660-26 61 31
johnny.altelind@agrenshuset.se
REPRO • PRODUKTION • TRYCK
Ågrenshuset Produktion, Bjästa

MEDVERKANDE I DETTA NUMMER
Per Sjöberg
Nils Ågren
Dag Krafft
Håkan Sandh
Mats Gripenblad
Walter Brölund

OMSLAGSFOTO:
Barn från Ursviksskolan
i Skellefteå
Foto: Nils Ågren

SMOK Sveriges
Musik- och
Kulturskoleråd
Kultursmockan utges av SMOK,
Sveriges Musik- och Kulturskoleråd

Kultursmockan nästa nummer: v. 20.
Manusstopp för annonser: 24 april.

Tipsa Smockan!
Tel: 070- 678 44 55
Nils Ågren

Den ekonomiska krisen slår hårt mot musik- och kulturskolorna

I en enkät från SMOk till samtliga musik- och kulturskolor i landet visar det sig att fyra av tio skolor är utsatta för besparingar under 2009. Dessutom säger mer än hälften av skolorna att de fått signaler om besparingar i sin budget 2010. Dystra siffror och förmodligen finns dessutom ett stort mörkertal.

Svarsfrekvensen på enkäten var hela 70 procent och på den första frågan "Är din verksamhet utsatt för besparingar 2009?" svarade 82 skolledare JA, vilket motsvarar 40 procent. 38 skolor drabbas av en besparing på upp till 10 procent och 31 skolor uppger att de måste spara mellan 10 och 20 procent.

Två skolor svarade att de drabbas av besparingar på 50 procent eller mer. Läs mer om musikskolan i Finspång och kulturskolan i Stenungsund på nästa uppslag. Båda skolorna har varit nedläggningshotade men just nu är förslaget i Stenungsund en halvering av budgeten.

Neddragningar av tjänster, höjningar av elevavgifter, inga investeringar, ingen fortbildning, minskat utbud och färre undervisningstimmar är effekter av besparingarna som skolorna nu står inför.

Anders Knappe (M), ordförande i Sveriges Kommuner och Landsting, skriver i ett så kallat positionspapper - "Kultur i det hållbara samhället" (se sid 29) - bland annat att "staten bör ta ett tydligare ansvar för utvecklingen av barn- och ungdomskultur i allmänhet och estetiska läroprocesser i synnerhet"

Hur ser du på möjligheterna att genomföra ett positivt kulturprogram i dessa tiden av ekonomiska nedskärningar?

- Vi vet från tidigare ekonomiska kriser att kulturområdet inte tvingas spara mer än andra områden. SKL gjorde en genomlysning av hur kulturen klarade sig under finanskrisen i början av 90-talet och det visade sig att procentuellt hade kulturområdet genomgått samma besparingar som andra områden, som skola, vård och omsorg. Skillnaden idag jämfört med 90-talet är att kulturområdet har uppraderats och ses som en del av samhällsutvecklingen i stort. När en kommun formulerar övergripande strategier finns begrepp som attraktivitet, god livsmiljö och identitet med - vilka är direkt länkade till kulturområdets möjligheter.

Ett par av landets musik/kulturskolor står inför direkta nedläggningshot. Hur ser du på möjligheten för Sveriges musik- och kulturskolor att överhuvudtaget överleva den finansiella krisen?

- Det är en tuff tid som vi går in i och den kommer dessvärre att märkas av än mer på kommunal nivå under 2010. Alla kommunala ansvarsområden kommer att stå inför övervägningar om besparingar, så även kulturområdet och musik- och kulturskolor. Våra medlemmar - kommunerna - har i stort sett alla en musik- eller kulturskola, att dessa skulle läggas ned för att klara besparingarna i samband med finanskrisen är inte troligt. Däremot kommer sannolikt musik- och kulturskolor runt om i landet att stå inför prioriteringar i verksamheterna som ett resultat av den ekonomiska krisen.

Anders Knappe, ordförande i Sveriges Kommuner och Landsting.

I positionspapperet står det även: "Staten bör också stödja utvecklingsarbete inom olika kulturområden som t ex folkbibliotek och musik- och kulturskolor." Hur anser du att staten ska stödja utvecklingsarbetet inom musik- och kulturskolor?

- De två största ansvarsområdena inom kulturfältet på kommunal nivå är bibliotek och musik- och kulturskolor. För att inte hjulet ska uppfinnas gång efter annan krävs det rikstäckande parter som driver utvecklingsfrågor. Det är rimligt att staten tar ett ekonomiskt ansvar för att understödja en nationell utveckling på dessa två områden.

Text: Nils Ågren
Foto: SKL

Anton kan bli utan musikundervisning

– 600 riskerar att drabbas i Finspång

I ekonomikrisens spår drabbas många av landets kommuner av besparingar. I den östgötska kommunen Finspång, med omkring 21 000 invånare, brottas man med stora ekonomiska bekymmer. Skatteintäkterna minskar kraftigt vilket medför att man räknar med att 80 miljoner måste sparas; 200 av kommunens 1 600 anställda kan komma att varslas. I de förslag som framkommit för besparingar är nedläggning av musikskolan ett alternativ.

Anton Forsberg går idag på musikgymnasiet och började som elev på musikskolan när han gick i tredje klass. Han är bekymrad över att musikskolan nu står in för en eventuell nedläggning efter 60 år.

– Musikskolan har betytt så mycket. Jag är rädd för att många barn och unga i Finspångs kommun inte kommer ha så mycket att göra på fritiden. Utbudet av kultur är inte så stort här så musikskolan är därför en viktig del av kulturlivet i kommunen.

Per-Arne Lagerbäck, musikledare på skolan, känner också oro.

– Ett beslut om nedläggning drabbar ju alla barn och ungdomar i kommunen, säger han.

Musikskolan har cirka 600 elever som varje vecka deltar i musikundervisning, orkester och ensemblespel. Man erbjuder undervisning på de flesta instrumenten och efterfrågan är stor. Under våren har skolan fått in över 250 nyanmälningar utöver den kö som redan fanns.

EXTERNA AKTÖRER

Kommunens anslag för musikskolan är 3,9 miljoner kronor, det räcker till tolv anställda fördelat på tio heltidstjänster. Av kommunens totala nettobudget på 900 miljoner är detta drygt 0,4 procent av kommunbudgeten.

Denny Lawrot (C), ordförande i kommunstyrelsen, säger att de först måste titta på det som inte är lagstadgad verksamhet i besparingsprocessen. Han tycker dock att det vore väldigt olyckligt om musikskolans verksamhet lades ner helt.

– Musikskolan måste finnas kvar på något sätt, men det är kanske så att andra aktörer ska driva verksamheten och inte kommunen, säger Lawrot, som inte tror att det innebär någon kvalitetsförsämring om exempelvis ett studieförbund skulle driva musikskolan i framtiden, med vissa driftsbidrag från kommunen.

Per-Arne Lagerbäck har en annan uppfattning.

– Musikskolans styrka är att vi har utbildade lärare och att vi undervisar i hela kommunen under skoltid och på kvällstid, säger han. Det är risk för att den tillgänglighet och det utbud som vi har idag försämras gällande vilken bredd och vilket instrumentutbud som andra aktörer kan tillhandahålla. Idag får många elever sin instrumentalundervisning under ordinarie skoldag i grundskolan och på en mängd olika instrument.

MUSIKSKOLAN EN KULTURELL RESURS

Lagerbäck ställer sig också frågande till om en så omfattande orkester- och ensembleverksamhet som musikskolan har skulle kunna erbjudas.

Per-Arne Lagerbäck, musikledare vid musikskolan i Finspång

– En kommuns attraktionskraft och tillväxt beror bland annat på kvalitén i det kulturutbud som erbjuds och där gäller det att ta tillvara den stora kulturella resurs som musikskolan utgör. Vi kan även vara en hjälp för grundskolan så de kan uppfylla målen i musikämnet.

Samtidigt med förslaget om att ta bort musikskolan från kommunens budget, finns tankar från politiskt håll om att skapa ett kulturhus i gamla Folkets Hus. Där skulle musikskolan kunna vara en del i ett samarbete med exempelvis studieförbund och andra aktörer. Denny Lawrot tycker inte att kommunen ska vara ägare av ett kulturhus utan att det i så fall drivs av externa aktörer.

På frågan om hur kommunen kommer

Anton Forsberg, slagverkselev vid musikskolan i Finspång.

verka för att uppfylla barn och ungas rätt till kultur och skapande utifrån barnkonventionen, svarar Denny Lawrot att kommunen tänker säkerställa och kommer att leva upp till detta.

FRAMTIDEN OVISS

Hur framtiden ter sig för Anton Forsberg och alla övriga 600 elever vid musikskolan i Finspång är fortfarande oviss. Ännu har inga beslut fattats men under slutet av april räknar man med att kunna ge mer information om varsel och tänkta besparingar.

Nyligen avgick kommundirektören Sven-Inge Arnell med omedelbar verkan efter politikernas förslag om hur kommunbudgeten ska komma i balans. Sven-Inge Arnell såg andra lösningar men fick inte gehör för dessa.

Mitt i dessa orostider planerar samtidigt Per-Arne Lagerbäck, tillsammans med personalen på musikskolan, sitt 60-årsjubileum och sin stora jubileumskonsert den 9 maj i Aluceum i Finspång. Huruvida detta blir finalen för 60 år av kommunal musikskola i Finspång vet ingen i dagsläget.

Text och foto: Mats Gripenblad

Bagatell 1

Från
7 500 kr

En vagn
kommer lastad ...

- Med världens mest sålda notställ
- Liten vagn + 12 notställ – 7500 kr (exkl. moms)
- Stor vagn + 18 notställ – 10 000 kr (exkl. moms)
- Stor vagn + 24 notställ – 12 500 kr (exkl. moms)
- Marknadens mest praktiska och prisvärda vagn och notställ

Läs mer på Bagatell 2

Bagatell musikprodukter

www.bagatell.se

mail@bagatell.se

Tel: 013-527 50, – fax: 013-527 52

Musikalisk manifestation i Stenungsund

Nedläggningshotet avvärjdes men istället hotas Kulturskolan i Stenungsund av en halvering av budgeten. När politikerna samlades till fullmäktigemöte i april möttes de av musikaliska protester mot sparförslaget.

– Så häftigt det var, rena showen! Mycket drama och musik, det gick knappt att komma in i fullmäktige, säger Carola Grandell, en av de socialdemokratiska fullmäktigeledamöterna.

Kulturskolan i Stenungsund har cirka 600 barn i musik-, drama- och danskurser. När kommunen nu kalkylerar med kraftigt försämrade skatteintäkter fram till 2012 försöker man hitta alla tänkbara besparingar. Ett första förslag var att lägga ned kulturskolan.

– Nedläggningshotet är avvärjt men det senaste vi fått veta är att den politiska majoriteten vill halvera vår budget från och med 2010, berättar rektor Torbjörn Stockenborn, som naturligtvis ser mycket oroligt på framtiden.

– Vi har de senaste åren drabbats av en del mindre kännbara besparingar men får vi en halverad budget blir det förstås en helt annan verksamhet. I princip innebär det att hälften av lärartjänsterna måste bort, idag är vi 18 huvuden.

I debatten kring kulturskolans vara eller icke vara har också förekommit tankar på att studieförbund kan ta över delar av verksamheten.

– Men då blir det något helt annat än idag, det kan inte bli lika brett, säger Stockenborn.

FÖRÄLDRAR PROTESTERAR

En föräldragrupp har bildats, med syfte att skapa opinion kring frågan om kulturskolans framtid och hur man ska kunna få den att överleva de bistra ekonomiska tiderna.

– När vi fick beskedet att kommunen ville lägga ned skolan kallade vi till ett möte. Vi föräldrar, som har barn som är aktiva i skolan på olika sätt, blev förstas bestörta, kulturen är ju livsnerven i vårt samhälle. Vi vill inte ställa kulturen mot idrotten men vi tycker att det är förjåkligt att det ska behöva dras ned på kulturen, säger EvaCarin Mattsson.

Att kommunen dragit tillbaka förslaget om nedläggning och istället föreslår en halvering av budgeten är inget som gör EvaCarin och de övriga i föräldragruppen särskilt gladare.

– Då blir döden bara lite mer långsam. Det är ju inte stora pengar det handlar om, det rör sig om en besparing på 1,6 miljoner kronor – en summa som brukar kallas felräkningspengar i sådana här sammanhang.

Föräldragruppen har samlat in ett tusental namnunderskrifter från folk som protesterar mot besparingsförslaget, dessutom ytterligare ett par hundra namn från folk i andra kommuner. Ett

upprop har också startats på Facebook.

Tillsammans med medlemmar i musikkåren och personal från kulturskolan arrangerade föräldragruppen i slutet av april en musikalisk manifestation i samband med kommunfullmäktigemötet. När politikerna kom till kulturhuset Fregatten möttes de av musik, och protester mot sparförslaget.

– Vi var drygt 150 personer och det gick ganska bra tycker jag. Vi var också med inne på fullmäktige där vi hade ett antal frågor som vi förberett till politikerna, både till dem som är för och emot sparförslaget, och till sådana som vi inte vet var de står i frågan. Det blev tyvärr lite kort om tid och vi fick lite varierande kvalitet på svaren, säger EvaCarin Mattsson.

BESLUT TIDIGAST I JUNI

En av politikerna som är emot en neddragning av kulturskolan är Carola Grandell (s).

– Under 90-talet var Stenungsund en av Sveriges skandalkommuner då vi drog ned en himla massa. Det jag lärde mig den gången är att allt går; tuffa tider är tuffa tider men har man inte råd att spara något till sina barn med tron att krisen kommer att gå över så vet jag inte varför man är politiker.

Grandell ger inte mycket för idéerna om att studieförbund ska kunna ta över vissa delar av kulturskolans kurser.

– Min grundsyn på kulturskolan är att den ska kunna bli alltmer integrerad i den ordinarie skolan. Barn lär sig bättre genom att ha gymnastik, samma sak gäller om de får ha drama eller musik. Speciellt gäller det barn med särskilda behov. Jag vill ha mer integration och studieförbunden kan aldrig ta plats i den ordinarie skolan på samma sätt som kulturskolan. Tar man bort hälften av kulturskolan kan man lika gärna ta bort allt, jag tycker att vi ska kunna klara av att behålla en kulturskola värt namnet och jag skulle hellre vilja öka skolans budget, säger hon.

Nu har förvaltningschefen i uppdrag att utreda vad en halvering av kulturskolans budget skulle innebära. Sedan ska ärendet genom arbetsutskott och kommunstyrelsen innan beslut tas i fullmäktige. Stenungsund har nästa fullmäktigemöte i juni men det är oklart om ärendet hinner beredas innan dess, nästa alternativ är augusti.

Nils Ågren

www.noter.eu

Anders Eljas
dirigent Kungliga Operan

"mitt kompletta notverktyg"

finale är den totala lösningen för dig som skriver musik för orkester, till film eller använder musik i undervisning. Inget annat notskrivningsprogram är lika utbrett bland musiker, kompositörer, i stora filmproduktioner, eller på musikhögskolor världen över. Med i finale får du Garritan Personal Orchestra med över 300 instrument av högsta kvalitet, mallar för orkesteruppsättningar och rytmer m m Allt som behövs för att släppa din kreativitet fri. Upptäck vad världens mest avancerade notskrivningsprogram gör för just din musik! *Pris från 4.695:- inkl moms.*

finale
notskrivning

**beställ direkt
på 08 80 68 88!**

SwedenMidiMusic AB, Polhemsgatan 29, 112 30 Stockholm, tel 08 80 68 88, webshop www.swedenmidimusic.se

NY CD!

VÅROFFER

KMH:s symfoniorkester spelar Stravinskij, Kokkonen, Medins
dir: Paul Mägi
Johannes Rostamo, cello

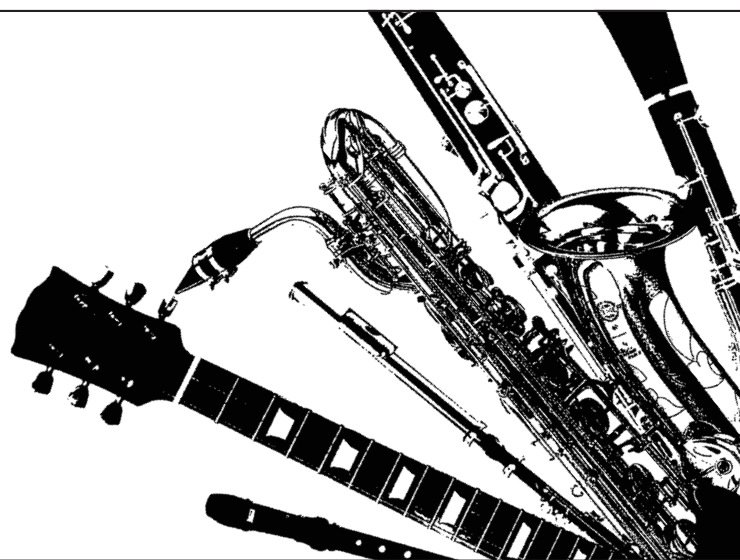
FRISTÅENDE KURSER

Musik och hälsa 30 hp
"Från tass till lejonklo"
- fortbildningskurs för pianopedagoger 10 hp

KUNGL. MUSIKHÖGSKOLAN

www.kmh.se | 08-16 32 00

Hagströmstipendiet 2009 delas ut till

GITARRISTER & DRAGSPELARE

INOM POPULÄRMUSIKENS OMRÅDE
SOM ÄR FÖDDA 1974 ELLER SENARE

STIPENDIERNÄ KAN INTE SÖKAS AV GRUPPER

Stiftelsen
ALBIN HAGSTRÖMS
MINNESFOND
i Kungl. Musikaliska Akademien

SMS:a

"STIPENDIUM" till

72120

SÅ SKICKAR VI
ansökningsblankett
TILL DIN HEMADRESS

Senast
6 sept
2009

Ansökningsblankett kan även hämtas från:

- www.musakad.se/hagstrom
- beställas på telefon: 08-407 18 05
- via mail: kerstin@musakad.se

besök vår hemsida www.musakad.se/hagstrom för fullständig information

SMoK:s rikskonferens i Skellefteå

Efter välkomsthälsning av kommunfullmäktiges ordförande Ann-Christine Westerlund invigdes årets rikskonferens den 25 mars av en rejäl fanfar under ledning av Björn Wallin.

Därefter hälsade även SMoK:s ordförande Per Sjöberg, som för övrigt omvaldes på årsmötet, deltagarna välkomna och han refererade till en artikel av Anders Knape, styrelseordförande för Sveriges Kommuner och Landsting.

– Han skrev att nu är det dags för kommunerna att arbeta med sin kärnverksamhet, det vill säga vård, skola och omsorg. Vilken tur att vi då arbetar med just vård, skola och omsorg. Kultur är det som ger möjlighet att på ett bra sätt bedriva vård, skola och omsorg. Trots att det är tuffa tider vet vi att det finns mängder av resurser. Vi vet också att det är kamp om medel, då gäller det att vi ser det värde som kulturen representerar, säger Per Sjöberg.

Under resten av konferensen bjöd värdkommunen, som sig bör, på mängder av kulturella upplevelser. Se fler bilder här nedan och på sidan 20.

”Ni är bildningsapostlar”

– Det vajar en frihetsflagga över varje kulturbärare, varje kulturarbetare, varje kulturskola och kulturinstitution.

Cecilia Wikström, vice ordförande i kulturutskottet och Folkpartiets talesman i kulturfrågor, invigningstalade på rikskonferensen och hon öste lovord över kulturen i allmänhet och musik/kulturskolorna i synnerhet – precis som en politiker förväntas göra i ett sådant här sammanhang.

Med sin bakgrund som präst gjorde Cecilia Wikström religiösa kopplingar direkt.

– I begynnelsen var ordet – och för att ordet skulle få liv kom tonen till, började hon sitt invigningstal.

Hon tog också upp det ständigt återkommande mantrat ”det svenska musikundret” och kallade Sverige för en musikalisk stormakt, vilket hon självklart gav de kommunala musikskolorna cred för.

– Jag har haft lyckan att göra ett antal besök på musik- och kulturskolor i landet och jag får höra barn och ungdomar som varit hos er i fantastiska konserter. Jag hoppas att musik- och kulturskolor ska fortsätta växa sig starka för ni är unika på många olika sätt. Ni är hjältar för en hel uppväxande generation och mycket mer pengar borde avsättas för kultur i allmänhet och musik i synnerhet – om jag fick bestämma.

Nu bestämmer förstås inte Cecilia Wikström själv sådana frågor, men hon borde onekligen ha ett och annat att säga till om. Självklart kan hon heller inte stå och lova något inför musik/kulturskolornas rektorer men det hade varit intressant att höra något nytt, någon idé om framtiden, istället för politiska floskler och ludd – exempelvis:

”om vi lyssnar med ett inre öra kan vi

uppleva aningen av musikens inneboende kraft och då inser vi att musiken är ett under”; ”ungdomarna är framtidens kulturbärare på samma sätt som ni är dagens kulturbärare”; ”tillsammans tjänar vi ett syfte som är större än vi kan tänka oss”; ”kulturellt skapande är en mänsklig frihetsprocess, en andens seger över materian” och den här som hon riktade direkt till alla på konferensen: ”ni är bildningsapostlar i Sverige”.

Cecilia Wikström citerade också Olof Hartman, författare, präst och direktör för Sigtunastiftelsen, som någon gång på 40-talet ska ha sagt: ”kultur är att retas med djävulen – i väntrummet”.

– Vi befinner oss i väntrummet idag, både bildligt och bokstavligen. Låt oss retas lite extra med djävulen.

Exakt vad hon menade med det är svårt att säga. Kanske syftade hon på ekonomikrisen som ”lägger en kall våt filt över investeringstankar på kulturdepartementet”. Eller så menade hon väntan inför det som eventuellt kan komma ur kulturutredningen, efter alla remissinstanser.

– Jag kan inte säga exakt vad som kommer av kulturutredningen. Syftet är att det ska bli bättre och det jag kämpar för – ofta i motvind – är en bildningspolitik, avslutar Cecilia Wikström.

Text och foto: Nils Ågren

Skellefteå gitarrensemble tillsammans med skönsjungande Sandra Vidman.

Världens kör, med barn från många olika länder. Barn som inte varit i Sverige länge och som lärt sig svenska med hjälp av sång.

Förstaklassare från yttre Ursviksskolan bjöd på dans under ledning av Katja Palmgren.

Tobias Harding gav sig på att försöka förklara kulturutredningen.

Många frågor om Kulturutredningen

Att den digra Kulturutredningen, på omkring 900 sidor, är en snårig historia är allmänt känt. Tobias Harding, sekreterare på Kulturutredningens sekretariat, försökte ge sig på att förklara en del av tankarna – frågan är om något blev särskilt mycket tydligare.

Hur ska kulturpolitiken se ut i framtiden? Hur ska den fungera bättre? Vilken ska statens roll vara? Tobias Harding försökte ge svar, men efteråt var frågorna ändå många.

– Poängen med kulturpolitiken är inte kulturförvaltning utan att få den att fungera så väl som möjligt så att den kan stödja kulturlivet i landet, säger Harding, som pratade om kulturpolitikens inriktning och arbetsformer; om samspelet mellan stat, kommun och landsting;

samspelet med andra samhällsområden och ett ideellt kulturengagemang.

Han försökte också förklara de nationella målen med kulturpolitiken, som man formulerat i fyra ledord: yttrandefrihet, bildning, mångfald och alla.

– Vi tror att kulturen spelar roll för hela samhället. Det finns ett stort behov av samarbete mellan kulturskolor, skola, kulturpolitik och utbildningar med kulturinriktning. Kulturen underlättar lärande i skolan, den är bra för hälsan och för

näringslivet. Bildning är ett viktigt mål, bildning som stärker och utvecklar människan som skapande varelse.

I Kulturutredningen kan man läsa följande om de nya målen för kulturpolitiken:

”Den nationella kulturpolitiken ska, med utgångspunkt i demokrati och yttrandefrihet, bidra till samhällets utveckling genom att främja öppna gemenskaper och arenor som är tillgängliga för var och en. Den ska möjliggöra kommunikation mellan olika individer och grupper, skapa förutsättningar för kulturupplevelser och bildning samt verka för att alla ges möjlighet att fritt utveckla sina skapande förmågor.”

Vackert, men vad betyder det egentligen i praktiken?

Tobias Harding poängterar att man betonar ordet ALLA i sista meningen i texten.

– Kulturpolitiken är till för alla invånare i Sverige, oavsett var man bor i landet, vilken generation man tillhör, vilken utbildning man har eller vilket land man är född i. Det ska inte vara en politik för

Sommarvecka med orkesterspel

11 till 19 juli 2009

Bergslagens Kammarsymfoniker

Sergei Prokofiev

Askungen svit nr 1

Arvo Pärt

Symfoni nr 3

Edvard Elgar

Sea Pictures

Leos Janacek

Kammarmusik för stråkar

Wolfgang Amadeus Mozart

Gran Partita för 13 blåsare

Dirigent Rei Munakata

Solist: **Jonna Inge**, mezzo

Årets tonsättare: **Tomas**

Sahlberg. Konsertmästare:

Eva-Helena Morén.

Instruktörer:

träblås **Geoffrey Cox** och

brass **Claes Strömblad**.

Vi håller till i Cassels fantastiska konserthus i Grängesberg

Vi bjuder in till vår 31:a Sommarkurs i orkesterspel. Avgift 3.900 kr inklusive helpension. Noter skickas ut i förväg. Information och anmälningsblankett hittar du på vår hemsida www.kammarsymfoniker.se. Har du mer frågor kontakta John Björklund på telefon 0702-98 23 18 eller e-post bjorklund.john@telia.com. Du är välkommen med din anmälan!

Med stöd av Ludvika kommun, Västmanlands, Dalarnas och Örebro läns landsting, Västmanlandsmusiken och Sveriges Orkesterförbund

några få, syftet är att stödja en kultur för alla. Alla ska ges möjlighet att utveckla sina skapande förmågor.

MYNDIGHETER OCH PORTFÖLJMODELL

Ett förslag i utredningen är att de statliga kulturmyndigheternas roll ska förändras. De 24 kulturmyndigheterna kan komma att slås samman till tre; en med ansvar för frågor om arkiv, bibliotek och språk; en med ansvar för frågor om samtid, historia och livsmiljö och en med ansvar för konsterna. Över dessa ska Kulturrådet ha en övergripande roll.

– Poängen med att slå ihop myndigheter är att effektivisera organisationen och spara pengar, säger Harding. Det nya kulturrådet ska leda förhandlingarna från statens sida med landsting och andra aktörer ute i landet. Vi har insett att förutsättningarna är ganska olika på olika ställen i landet, tillgången och de ekonomiska förutsättningarna är olika. I det sammanhanget är de relevantaste delarna i utredningens förslag den så kallade portföljmodellen.

Grundtanken med portföljmodellen är att regioner och län själva ska få ta hand om en större del av stödet efter förhandlingar med staten.

MÅNGA FRÅGOR

På den efterföljande frågestunden kom en rad funderingar och Monika Karsbrink-Lövbom, Luleå Kulturskola, undrade just över portföljmodellen.

– Står det musik/kulturskola på ett av facken i portföljen?

– Nej, men staten ska se till att alla regioner i hela landet har ett bra stöd för kultur för barn och ungdomar, vilket i de flesta fall borde inne-

bära musik- och kulturskolor. Däremot ska staten inte bestämma hur regioner ska agera, förklarade Harding.

Karin Lundberg, kulturnämndens ordförande i Skellefteå, ställde denna fråga:

– Har ni beräknat hur mycket pengar som går åt till förhandlingar i alla led och inte går till verksamhet?

– Förhandlingarna från statens sida, och från regioner och kommuner kommer att kosta en del, erkände Harding. Vi lösgör pengar genom att minska myndigheternas uppgifter genom att de inte ska fördela pengarna.

Ola Persson, Tierps musikskola, undrade om det finns några konkreta tankar hur musik- och kulturskolorna kommer med i ett sådant samarbete mellan stat och landsting/region.

– Det är komplicerat beroende på hur det ser ut i olika regioner och vi får hitta lösningar för varje enskild region, vilket inkluderar de musik- och kulturskolor som finns. Jag tror nog att musik- och kulturskolor har ett bra läge och att man på många ställen kommer att lägga pengar för att stödja barn och ungdomar, svarade Harding.

RESURSFÖRDELNING

Maria Tiger, Ånge musikskola, hade en fråga kring resursfördelningen:

– Hur går det till om Kulturrådet ska förhandla med regionerna när det är myndigheterna som sitter på pengarna?

– Tanken är att staten ska kunna tala med en röst till regionerna, Kulturrådet ska samordna förhandlingarna. De olika kulturmyndigheterna ska också vara representerade, förklarade Harding.

Max Thoursie, Arvika musikskola, undrade hur det kommer att fungera med resurser till all kulturverksamhet som inte är knuten till någon förening.

– Hur har man tänkt i framtiden? Enligt mitt sätt att se är det här en utredning som lever kvar i en värld som är på väg att försvinna, sa Thoursie.

– Lösningen är att utse ansvariga som kan göra detta. Vi hoppas att det ska kunna skapas en organisation för detta, svarade Harding.

Klas Wounsch, projektledare i SMoK, undrade över de pengar man hoppas spara i och med sammanslagningen av myndigheterna.

– Var kommer de att hamna, i operativ verksamhet?

– Det är meningen. Nu kostar det en del

pengar inledningsvis när man omorganiseras men vi tror att det kan spara pengar på sikt. Vi föreslår att lägga de pengarna på nationellt stöd till de olika konsterna.

Robert Hallman, Mölndals kulturskola, frågade om man haft värderingsfrågan på agendan, har man funderat vilka kulturyttringar man ska stötta?

– Absolut, det syns i förslagen att vi vill öppna upp olika anslag för att kulturyttringar som idag inte får, eller får lite, ska ges bättre möjligheter. De som fördelar pengarna ska ges större möjlighet att välja kulturyttringar.

KULTUR I SKOLAN

Björn Emmoth, Kalix kulturskola, poängterade att musik- och kulturskolor ligger mitt emellan skola och kultur och han tycker att det är synd att skolverket inte får ett uppdrag att verka för barn och ungas kultur i skolan.

– Varför ska kultur kringlas in i skolan på krångliga stickspår? Det känns som skolverket rationaliserar bort kultur i skolan på olika sätt. Jag skulle vilja att skolverket får ansvaret för kultur i skolan.

Tobias Harding svarade att en av huvudpoängerna i kulturutredningen är att kultur ska komma in på alla andra politikområden, och kan kulturen komma in i de områdena har kulturen kommit högre upp i dagordningen, menar han.

Även folkpartiets talesman i kulturfrågor, Cecilia Wikström, svarade på Björn Emmoths kommentar:

– Musik- och kulturskolans verksamhet ska stödjas och stimuleras, det är folkpartiets politik. Kultur är viktigt för skolan på alla nivåer, inte minst i lärarutbildningen, och det som nu sker på utbildningsdepartementet är ett omfattande reformarbete av lärarutbildningen. Än finns inga färdiga förslag men det kommer propositioner inom kort, lovade Wikström.

Henrik Marmén, kulturskolechef i Malmö, uttryckte sig till sist så här om kulturutredningen:

– Vi som jobbar i skolan ska inte leta efter detaljer i kulturutredningen, istället fundera hur vi ska jobba för våra detaljlösningar. Det viktiga för oss är hur vi ska utnyttja den maktposition vi kan få, kommunalt och regionalt.

Text och foto: Nils Ågren

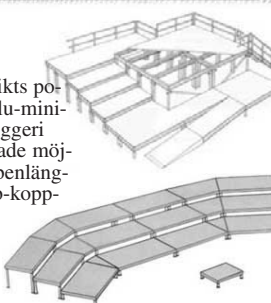

Bagatell 9

Orkester/ körpodier

Flexibelt lättvikts podie-system i alu-minimum för scenbyggen med obegränsade möjligheter. Alla benlängder med snabb-koppling.

Bagatell musikprodukter

www.bagatell.se

mail@bagatell.se

Tel: 013-527 50, – fax: 013-527 52

www.noter.eu

Kulturen – jämbördig part i skolan

Kulturgaranti för barn och ungdomar i skolan är något som flera kommuner funderar över.

Några har också startat och i lilla Simrishamn, med 20 000 invånare, är man inne på fjärde året.

Sylvia Carlsdotter på kulturpedagogiska enheten i Simrishamns kommun berättar hur det fungerar.

I Simrishamn ska alla barn ha rätt att kontinuerligt möta kultur i skolan.

– Det är tvångskultur vi talar om. Dessutom ska alla ha möjlighet att på sin fritid fördjupa sig i kultur, säger Sylvia Carlsdotter.

Tidigare jobbade man på annat sätt med kultur i skolan, men man märkte att det var många elever man aldrig nådde.

Kulturgarantin bygger på tre olika ben: varje år, från förskola till och med årskurs 9, ska eleverna ta del av minst en kulturupplevelse av professionell art; eleverna skapar och reflekterar tillsammans med kulturpedagoger; och kulturpedagogik integreras i skolans vardag genom samarbeten, kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte.

– Vi har markerat att det ska vara en professionell kulturupplevelse för att det ska hålla bra kvalitet. Givetvis finns bra amatörkultur men barn och unga ska ha det bästa och vi vill ha det markerat. Det är alltid för- och efterarbete med kulturpedagoger, i samverkan med lärarna. Och vi har fortbildning för skolans pedagoger, som vi möter fyra gånger per år. Vi blandar grundskollärarens kompetens med kulturpedagogens djupare ämneskompetens. När kulturpedagogen kommer ut och jobbar med lärarna får de nya verktyg att använda i vardagen i skolan.

KULTUREN RÖD TRÅD I SKOLAN

I förskolan får barnen ta del av dans (rörelselust) och litteratur. En danspedagog träffar barnen cirka sju gånger under året och dessutom får de se en dansföreställning. En litteraturpedagog lockar fram läsningen bland barnen och man arbetar med olika teman kopplat till böcker.

I år 1 ligger fokus på film. En filmpedagog arbetar med animerad film och

filmerna som barnen själva har gjort visas som förfilm när barnen går på skolorio. Man diskuterar också film.

– Film ett av de starkaste medlen när det gäller att bli påverkad och det är viktigt att barn tidigt får med sig kunskap om film så att de förstår att all film har en avsändare och att de förstår vad avsändaren har för syfte.

År 2 vidgas musikerfarenheterna och man låter barnen lyssna på musik som de normalt inte lyssnar på. De får också lyssna till och se en symfoniorkester. Alla elever i år 2 åker dessutom till kulturskolan där de får prova på alla instrument.

År 3 har fokus på drama, teater och litteratur.

– Vi vill att barnen ska få möta en maffig teaterföreställning. En dramapedagog jobbar med eleverna inför föreställningen för att förklara vad teater är, och dessutom jobbar man efteråt tematiskt med pjäsen.

År 4 blir det konst; samtidskonst i lokalt perspektiv, skulpturvandring, praktiskt arbete och besök hos någon lokal konstnär i dennes ateljé.

År 5 kommer musik och litteratur tillbaka. Man vidgar ramarna, jobbar med musikstilar som man tror att eleverna inte möter så mycket, exempelvis folkmusik, opera och västafrikanskt musik. I lit-

teraturen genomförs ett skrivprojekt.

VIKTIGT FÖR DEMOKRATIN

Så här fortsätter det hela vägen upp till och med år 9 och Sylvia Carlsdotter visade bland annat exempel från ett stort projekt på temat "förlust" som genomfördes i år 8. Det var intressant att se hur många olika sätt elever kan uttrycka en förlust de har personlig erfarenhet av.

I Simrishamns kulturgaranti ingår också att alla ska ha möjlighet till fördjupning på fritiden. Alla ska ha möjlighet att möta kultur och alla ska ges möjlighet att utvecklas.

– Alla ska ges möjlighet att måla, spela musik och teater på samma sätt som det ges möjlighet att till exempel spela fotboll, säger Sylvia Carlsdotter.

Hon poängterar också att kulturgarantin är viktig för demokratin.

– Att uttrycka sin åsikt, ta ställning och formulera sig. Var ska man träna det? Inom kulturen har vi inget facit, inga färdiga svar. En upplevelse av någonting kan inte vara rätt eller fel - en upplevelse ÄR. Det är inom de här områdena man kan utveckla sitt ställningstagande och resonemang, därför är kulturen viktig i demokratis namn. Kulturen ska inte komma in i skolan underifrån eller uppifrån utan som en jämbördig part.

Text och foto: Nils Ågren

Använd röst, tal och kroppsspråk effektivt och skonsamt
Var tydlig som pedagog och ledare
Utveckla ditt framträdande
Fånga uppmärksamheten och bjud på en upplevelse

Jag hjälper dig att hitta verktygen!

www.agnetastolpe.se
info@agnetastolpe.se
070-5627088, 0281-22529

Logonom, sångerska, pedagog och utbildare

Pelle är

Mr Tourette

Flera år av tics och tvångssyndrom gjorde att han hamnade så lågt det bara gick att komma i samhällets bottenkikt. Nu reser Pelle Sandstrak runt och berättar om sitt liv med Tourettes syndrom, på ett både humoristiskt och allvarligt sätt.

– Jag utgår från Tourettes syndrom, som det går ett rykte om att jag har. Det är det mänskligaste syndromet som finns.

Pelle Sandstrak var kung på hockeypplan, snabb i käften och bra på att ragga tjejer – ändå kände han sig som en jubelidiot. Han kunde reta lärare, kamrater och omgivning till vansinne, han skrattade när han slogs och dunkade tvångsmässigt huvudet i väggen.

Han hamnade alltmer utanför samhället och i 20-årsåldern var han hemlös. Mitt under sin värsta period, av en ren slump när han satt på ett tåg, hörde han ett radioprogram med Ulf Elfving där en professor berättade om Tourettes syndrom. Då gick det upp för honom vad det var för fel.

Pelle Sandstrak hade bjudits in som föreläsare för att göra en koppling till Pascal-projektet, om funktionshinder tillgänglighet till musik- och kulturskolornas verksamhet.

– Men jag har ingen funktionsnedsättning, jag har fått veta att jag är normalbegåvad – PLUS att jag har Tourettes syndrom. Jag har alltså en funktionsupphöjning, inleder han och berättar att han numera är så frisk som han vill bli.

– Jag vet inte vad normalfrisk är och jag vill inte bli sjukligt normal. Ingen är vanlig, är ni vanliga så är ni sjukligt störda. De flesta här inne är normalstörda och det gäller att ta fram den störda sida ni har i er, vanliga människor förändrar inte världen. Ni som inte känner igen er i det jag berättar är funktionsnedsatta.

FARLIGA SIFFROR OCH BOKSTÄVER
Skolgången blev mycket problematisk på grund av tics och tvångssyndrom – eller OCD, Obsessive Compulsive Disorder.

– Det låter mycket bättre, som ett pris. Långa tankekedjor ledde till att vissa saker var dåliga och farliga. Siffran 2 blev ett hot, den innebar död. Han kunde alltså inte säga "hip hip hurra" för två hip innebar att mor och far kunde smittas och dö. 4 var däremot bra så det blev fyra "hip".

Han kunde inte heller skriva en tvåa utan ritade om den till en annan krumele, vilket gjorde matteläraren vansinnig. Vissa bokstäver innebar också död och de kunde han inte skriva, till exempel X, som bara blev halvfärdigt.

Tourettes medförde också överkän-

slighet för olika ljud, ljus, dofter och färger. Vissa dofter, smaker och färger är bra – andra är dåliga. Han var bra på hockey men kunde till sist inte åka över de röda linjerna, de var blod. Och fröken rättade med rödpenna – röd som blod, som död.

– Jag började känna mig som en idiot i skolan.

TA FRAM STÖRDHETEN

Pelle förklarar att de människor som hjälpt honom är de som tagit fram stördheten i honom och han nämner bland annat musikläraren, som inte reagerade som nästan alla skulle göra när Pelle bröt itu blockflöjten, ett instrument som inte passade honom.

– Han sa att jag skulle ta den trasiga blockflöjten och spela på trummorna med bitarna. Trummor var mitt instrument och jag växte tre meter.

Han återkommer också ofta till lärarinnan Lillemor.

– Hon luktade sockrad bensin och hon tog tag i mig och sa "du kan så mycket, pojkjäväl". Hon var närvarande.

När Pelle stod som lägst i samhället, oförmögen att sköta sin egen hygien på grund av olika tvångstankar, fick han av en professor höra att han hade Tourettes syndrom.

– Du är 97 procent handikapp och 3 procent hopp, sa han. 3 procent hopp, tänkte jag. En jubelidiot som jag, ett psykstört paket. 3 procent hopp?

MÅSTE VARA NÄRVARANDE

Numera kan han kanalisera sina tics med motrörelser och han kan behärska sig även om han fortfarande blir förbannad och får tics av att någon exempelvis äter ett äpple.

– Jag har en energi i kroppen som ploppar upp. Det händer saker i kroppen, jag är som Island.

Pelle Sandstrak har skrivit en bok om sitt liv med Tourettes, en bok som nu också ska bli film. Att se honom berätta om sin skolgång, eller läsa hans bok, borde vara ett obligatorium för alla inom skolvärlden. Kanske kan man då på ett tidigt stadium upptäcka barn med Tourettes och med rätt bemötande undvika att de får onödiga svårigheter och blir utstötta.

– Jag älskar människor som gör fel så

var inte rädda för att göra bort er. Lillemor, hon som sa "du kan så mycket, pojkjäväl", hon var kreativ, begåvad och närvarande. Ni måste också vara närvarande och ovanliga. Var inte vanliga och normala. Om våra barn måste växa upp i ett samhälle där man ska vara normal så är det ett brutalt samhälle.

Text och foto: Nils Ågren

Bagatell 4

Prova Bagatells sittriktiga orkester/körstol "Sittra" finns med 3 olika fasta lutningar från 645 kr och två varianter med steglös inställning av bak- och framben från 865 kr. Stapelbar, stoppad och klädd, hårdtestad med toppbetyg.

Bagatell musikprodukter

www.bagatell.se

mail@bagatell.se

Tel: 013-527 50, – fax: 013-527 52

Förändra eller förbli

– bättre kvalitet för mindre pengar

- Varför går du till jobbet? Vilka är dina mål för verksamheten?

Anders Härdevik, rektor på en F-9-skola i Västerås, vänder sig mot alla som skriker att det var bättre förr och att skolan idag har för lite resurser. Han tycker till och med att det är bra att hälften av landets musik- och kulturskolor hotas av nedskärningar i år.

– Vi ser siffror på att ungefär hälften av musik- och kulturskolorna drabbas av nedskärningar i år. Jag tycker att det är bra. Vi kan inte skrika om mer pengar; både ni och jag vet att vi klarar oss med de pengar vi har, säger Anders Härdevik inledningsvis i sin mycket tänkvärda och underhållande föreläsning.

Härdevik leder en skola som på kort tid har gått från mycket låg måluppfyllelse när det gäller personalens trivsel samt elevernas trivsel och betyg, till att på samtliga plan ha uppnått mycket goda resultat. Han har också skrivit en bok i ämnet: "Tur för skolan - att den är obligatorisk".

Han tar upp rädslan för, och motståndet till, förändring och ger ett exempel från elektronikbranschen där videobandspelarreparatören Lasse, som var bäst i sitt gebit, fick reklamutskick för den nya tekniken dvd. Han struntade i dem men snart kom första kunden som ville köpa en dvd. Två år senare fanns inte en vhs kvar att reparera och Lasse tvingades lära sig den nya tekniken.

– Stackars gamla karl, vid 42 års ålder måste han lära sig nytt. Det tog en enorm tid att ställa om från vhs till dvd - 18 dagar. Men i skolans värld kan vi fortsätta skrika om att det var bättre förr, bara i skolan rullar allt på som om det vore en naturlag. Det råder en viss autism över läraryrket. Skolan visar en total fjärmning från samhället och är ett ställe som drar till sig människor med autistiska drag. Med skolans speciella logik anammar vi det vi haft förut, här springer vi och gnäller om att det var bättre förr och att ingen förstår oss. Vi har en trovärdighetskonflikt.

ACCEPTERA FÖRÄNDRINGAR

Härdevik menar att förändring aldrig har uppskattats och applåderats, det vanligaste är att folk buar när man föreläser något nytt

– Det kanske låter som att jag ivrar förändring, men den som ivrar förändring varje dag tycker jag borde medicineras. Det är ett flyktbeteende. Däremot måste vi acceptera förändring som den är.

När skolor i allmänhet, och musik/kulturskolor i synnerhet, nu drabbas av hårda besparingskrav måste man alltså göra det bästa av situationen, istället för att bistert konstatera att verksamheten tar stryk av för lite resurser.

– Vi måste göra bättre kvalitet för mindre pengar. Vi kommer inte att få mer pengar till offentlig sektor, vi tillhör den tärnande sektorn i samhället.

Ofta sägs: "man borde göra något". Men Härdevik riktar sig till alla skolledare och poängterar att de ska ha ett jag-perspektiv. Jag tänker, jag ska, jag oroas för. Jag vet att jag inte kan skylla på någon annan person om jag inte når fram med kommunikationen.

– Inför sinnligt spöstraff för alla som säger "man". Vilken är din vision av verksamheten? Vilka är dina mål? Vad är syftet med ditt jobb? Varför går du till jobbet? Ni drivs, hoppas jag, av mer än högre lön. Ni drivs av kreativ utveckling och ni måste återerövra visionen och era personliga mål för verksamheten.

– "Vi har för lite tid" tänker ni. Men den dag det är slut på tid behöver ni inte oroas, för då är ni döda. Ni måste tydliggöra ramarna, kraven och visionen. Om ni inte gör det blir det bara en luddig dröm.

LEDARSKAP ÄR EGOISM

Vad är det då som stoppar upp och begränsar i ledarskapet? Vad är största hindret för att nå genomslagskraft? Härdevik säger att ledarskap är ren egoism och att den egoismen är det mest kärleksfulla som finns.

– Vi måste bli bättre att dissekera. Vad är min tanke, min känsla - och framförallt som ledare - vad är min vilja? Jag tror på kontroll som ledare. Det är helt nödvändigt att kontrollera och bedöma medarbetare, det är också helt avgörande att coacha sina medarbetare.

Men när det handlar om förändring gäller det som ledare att man är förberedd på motstånd, och att det kan ta tid. Om det för dig som ledare har tagit flera månader att bli trygg i en idé som

kommer att förändra arbetet så ska du inte tro att dina medarbetare kan känna sig trygga direkt när du berättar dina planer.

Härdevik beskriver en förändringsprocess där de berörda antingen förnekar förändringen, gör motstånd till förändringen, blir förvirrade av den eller blir engagerade.

– 30 procent förnekar, 30 procent gör öppet motstånd, 30 procent blir förvirrade. Bara 10 procent blir engagerade. Ni som ledare ska hantera det här, ni har det uppdraget. Beslut som kräver förändring av individen kräver att ni är pålästa om omvärlden. När ni fattar beslut kommer något att hända med människor.

VÄRNA OM UTVECKLING

Alla kan inte få som de vill och Härdevik menar att det är synonymt med demokrati. Demokrati ställer därför stora krav på människan.

– Demokrati är det svåraste att leva med. Vi kan aldrig fatta beslut där alla är överens, väntar vi på att alla ska vara överens går vi under. När ni fattar ett beslut måste ni också stötta folk så att de lever i den riktningen. Det finns en tendens att strunta i demokratiskt fattade beslut men jag tycker att det är oförsämligt att vara pedagog och säga att något inte är bra utan att pröva det.

Att ta beslut som innebär förändringar gäller förstås inte bara skolledare utan även lärare. Förändringar skapar konflikter och det upplever vi som något negativt och dåligt. Konflikter anses onormalt, de orsakas av bråkmakare, de kan och bör undvikas, de skall undertryckas och elimineras.

– Vi har en tendens att tro att om andra inte gör som jag vill är det fel på dem. Men om läroplan eller ledarskap går ut på att ha elever som bara gör som vi säger tycker jag vi kan halvera lönen, då har vi ingen ekonomisk kris längre. Tro inte att ni, om ni använder samma teknik gång på gång, kan förändra beteendet hos andra. Byt taktik, ändra beteendet. Ni kan göra skillnad om ni bara vågar säga att ni vill något annat. Ni har en förbannad plikt att värna om utveckling av demokratin. Förändra eller förbli!

Text och foto: Nils Ågren

www.noter.eu

Sam Brismo, Kristina Nilsson och Monica Karsbrink Lövbom tog emot beviset på att Luleå Kulturskola är 2009 års musik/kulturskola.

Årets musik- och kulturskola 2009 – Luleå

Kulturskolorna i Luleå, Solna och Hofors var nominerade till den finaste utmärkelse en musik/kulturskola kan få. Och priset gick till Luleå - den tillgängliga skolan med ett väl förankrat samspel.

– Det här är så roligt för barnen, för Luleå kommun och för kulturen. Vilken underbar gåva för Luleå Kulturskola, säger kulturskolechef Kristina Nilsson,

som tillträdde sin tjänst 1 februari.

– Jag har fått en raketstart och den här utmärkelsen betyder mycket för mig och framförallt för kulturskolan. Det här är ett värde att förädla. Vi har fått ett kvitto på nationell nivå på vårt goda arbete och det är samtidigt en signal till våra lokala politiker att man har satsat rätt i Luleå. En avgiftsfri skola möjliggör flexibilitet och skapar förutsättningar till förändringar i tiden.

Motiveringen från Svenska Musikrådet lyder:

”Luleå Kulturskola präglas av exceptionellt stor tillgänglighet och närhet, av initiativ och tillåtelse, av flexibilitet och lyhördhet. Honnørsordet är samspel, såväl mellan eleverna som mellan kollegorna, såväl med obligatoriska skolan som med omvärlden. Skolan åtnjuter också en klart uttalad och stark politisk förankring. Luleå Kulturskola är en skola som är ständigt på gång mot det nya utan att tappa fördelarna i det traditionella.”

– Vi har en otroligt fin kulturskola och jag är så stolt över den och över att få leda den. Vi arbetar med både bredd och spets och vi ligger i pedagogisk och konstnärlig framkant. Jag vill säga: För kulturskolan i Luleå - i tiden!

Text och foto: Nils Ågren

Årets projekt – Världens Barn i Flen

”En estetisk bro från lust till måluppfyllelse” vid Sigtuna kulturskola. ”Skollajv 08 - Guldsvitt-ring, vid Kulturskolan i Södertälje. ”Världens Barn-yr” i Flens Kulturskola. De tre nominerade till Årets Projekt - och vinnaren är: Världens Barn.

Sven-Olof Juvas, kulturskolechef i Flen, tillsammans med sin assistent Karin Rogstedt och beviset på att Världens Barn utnämns till Årets projekt.

Vi har tidigare här i Smockan berättat om projektet Världens Barn där sättet att arbeta, den så kallade Flenmodellen, har blivit en föregångsmodell för andra insamlingsorganisationer. Modellen innebär att kulturskolan tillsammans med frivilligorganisationerna långsiktigt planerar, genomför och vidareutvecklar de olika aktiviteter som äger rum runt om i kommunen till förmån för riksinsamlingen.

Motiveringen från Svenska Musikrådet lyder:

”Ett stjärnklart föredöme. Projektet Världens Barn är ett föredömligt exempel på hur en kulturskola kan skapa ett brett humanitärt engagemang där barn och unga i Flen och Sverige genom sitt kulturutövande ges möjlighet att göra en värdefull insats för barn och unga i vår omvärld. Projektets omfattande täckning, mycket professionella organisation och mångfacetterade representation används nu inte bara som arbetsmodell för organisationen Världens Barn/Radiohjälpn utan har även genererat nya verksamheter som integrerats i Flens Kulturskolas gängse utbud och arbets-sätt.”

– Fantastiskt! Det här betyder oerhört mycket för alla som arbetat i projektet.

Mycket trevligt att man kan genomföra ett projekt där man får in humanistiska värden och roligt att det även bär frukt, säger kulturskolechef Sven-Olof Juvas.

Text och foto: Nils Ågren

AMATÖR, MUSIKSTUDENT ELLER YRKESMUSIKER?

Hos oss hittar du ett brett sortiment av stråkinstrumentet för just dig. Vi har instrument i alla prisklasser. Även tillbehör så som stråkar, strängar, stöd, hartsch, etuier etc.

Vi skickar alltid fraktfritt över hela landet med buss eller post för snabb och säker leverans.

Ta en titt på hemsidan och hör av dig så ska vi hjälpa dig med det du behöver.

Vi finns inte längre bort än ett telefonsamtal eller mail.

Välkommen!

Mattias Sandlund

Dinfiol.

GERINGSGATAN 2 · NORRFJÄRDEN
TEL: 0911-20 94 71 · 070-300 00 10
INFO@DINFIOLE.SE · WWW.DINFIOLE.SE

Mark on stage – en musikalisk cirkusresa

Som vanligt på SMoKs rikskonferens blev framträdandet av follärets vinnare av utmärkelsen Årets musik/kulturskola en av de absoluta höjdpunkterna. Ett sextiototal elever och lärare vid Marks kulturskola och gymnasium bjöd på strålande underhållning med både film, musik och cirkuskonster. Vi bugar och tackar och ser fram emot vad Luleå kulturskola kan åstadkomma nästa år på rikskonferensen i Malmö.

Text och foto: Nils Ågren

Estetik i skolan

"En start för tänket, en bit på väg" är en analys av ett utvecklingsprojekt kring kultur och estetiska lärprocesser i skolan. En av författarna, Claes Ericsson, gav en knastertorr sammanfattning av projektet.

Claes Ericsson är fil.dr. i musikpedagogik och docent i pedagogik. Han är verksam vid Högskolan i Halmstad, Lunds universitet och Göteborgs universitet. Tillsammans med Monica Lindgren har han skrivit om ett pilotprojekt på några skolor i Värmland med huvudsyfte att ta fram modeller för hur en estetisk dimension skulle kunna genom-

ras verksamheten i skolan. Med i projektet var även Myndigheten för skolutveckling och Karlstads universitet.

- Olika organisationer och institutioner var knutna till projektet, däremot saknades kulturskolan. Ingenstans fanns de med och varför vet jag inte, säger Claes Ericsson.

Målsättning med projektet var att: ta fram modeller för hur man ska arbeta med kultur och estetik i skolan; stimulera till ökad reflektion kring estetiska lärprocesser och till en fördjupad pedagogisk diskussion; det konkreta arbetet skulle komma eleverna till godo i form av ett lustfyllt och effektivt lärande av god kvalitet.

- Ambition var att lärarna skulle lära sig något och att det skulle bidra till något nytt som inte fanns i den normala undervisningen.

Projektet pågick under tre år med slutförande hösten 2007. Av de nio-tio skolor som påbörjade projektet fullföljde sex skolor, fem grundskolor och en gymnasieskola.

- Det gav många resultat och vi väljer att lyfta fram begreppet kultur i skolan, estetiska läroprocesser, säger Ericsson.

Det visade sig att de ställen där rektorn var engagerad och visade intresse fungerade det mycket bättre än där det inte fanns något tydligt ledarskap. Relationerna mellan lärargruppen var också

mycket viktig, liksom resursfrågan. I de skolor som hade möjlighet att skjuta till resurser fungerade det bättre.

FRÅGOR, SVAR - OCH FRÅGOR

- Vi gjorde intervjuer med lärare, rektorer och elever. Vi ville ha alla dessas inställning till projektet. Vi frågade lärare och rektorer hur de ser på begreppet estetiska lärprocesser - ett mantra som ingen riktigt begriper. Lärarna började fundera över begreppet, vanliga lärare som inte hade någon erfarenhet från detta tidigare i sin undervisning.

Svaren visade på en väldigt vid definition av vad estetik i skolan är, något som Ericsson sammanfattade i följande rubriker: kulturella upplevelser; ämnesövergripande verksamhet; alternativt uttrycks- och kommunikationsmedel; medborgerlig fostran; verktyg för kunskapsstilläggelse; undersökande reflekterande pedagogik; konstnärligt hantverksskunnande.

- Vi försökte utvärdera projektet på vetenskaplig grund men ändå göra det så att det var intressant för alla att läsa, säger Ericsson och lämnar till sist fyra frågor till alla att fundera över:

* Finns det någon problematik kring att se kultur och estetik i skolan som ett medel att nå andra mål?

* Är det att göra våld på konstens väsen att använda konstnärliga uttrycksmedel som pedagogiska verktyg?

* Finns det någon risk att estetikbegreppet blir urvattnat genom en bred definition?

* Hur argumentera för kultur och estetik i skolan?

Analysen "En start för tänket, en bit på väg" finns att beställa från Ung Kultur, Karlstad; verksamhetsledare Urban Norlander. (urban@ungkultur.nu)

Text och foto: Nils Ågren

Hyr ditt blås hos Musica Blåsexperten

Sveriges bästa hyresvillkor / Blåsinstrument från **110:-** i månaden
Vid köp dras upp till 12 månaders inbetald hyra av från priset
Kontakta oss för mer information!

MUSICA - STÖRST I SKANDINAVIEN PÅ UTHYRNING!

MUSICA
blåsexperten ab

Köpmangatan 5 - 572 30 Oskarshamn
Tele: 0491 120 40, Fax 0491 771 88
E-post: musica.blasexperten@swipnet.se
Web: www.musica-blasexperten.se

YAMAHA
The best you can get

Bagatell 2

Köp 6 betala för 5

TELESKOPET

Världsledande - med bl.a. 85 % av den amerikanska marknaden och 75 % av den franska. Inga skruvar - bara att dra upp och ner. Snygg design som passar i alla miljöer. Finns i 5 olika modeller från 495 kr (exkl. moms)

Bagatell musikprodukter

www.bagatell.se

mail@bagatell.se

Tel: 013-527 50, - fax: 013-527 52

Det blir alltid som man tänkt sig

Hans Lundström, målvakt i tv-kända Grunden Bois; John F Kennedys berömda tal om rymdkapplöpningen på 60-talet; förmågan att slå av en blyertspenna med pekfinger; en gädda som inte längre klarar av att fänga sitt byte.

Vad har det här att göra med varandra? Utmaningar, hinder och mål.

Rätt attityd är viktigare än rätt resurser. Olof Röhlander är licensierad mental styrketränare, flitig skribent och livsstilscoach och dessutom utsedd av tidningen Leva till en av 2008 års största inspiratörer.

Och visst kan han både inspirera och roa, det visade han med all önskvärd tydlighet när han bland annat fick alla deltagare på rikskonferensen att stå upp, jubla och göra high five med sin granne efter att ha slagit av en blyertspenna med pekfinger. Vissa var nog tveksamma innan, men allt handlar om att fokusera på målet - inte på hindret.

Röhlander inleder med att berätta om Hans Lundström, fotbollsmålvakt i Grunden Bois - idrottsföreningen som fokuserar på personer med intellektuell funktionsnedsättning och som blev riks-känd genom en dokumentär på Svt. Hans - eller Ravelli som han föredrar att bli kallad - har aldrig släppt in ett mål, men när han ändå gör det blundar han, korsar armarna över bröstet och räknar till tre - då har det inte hänt.

- Det handlar om att må bra, mår vi bra kan vi prestera bra. Då kan vi ta striden, då orkar vi, säger Olof Röhlander och citerar psykologen Lars-Eric Uneståhl, en av dem som introducerat mental träning i Sverige: "Inre bilder är viktigare än ord!"

- Frågan är: har du en bra bild av dig själv? Vi skapar inre bilder som hjälper oss, och som stjälper oss. Hur mycket kan vi påverka själva?

FOKUSERA PÅ DET DU VILL

Det är lätt att dina tankar blir till en självuppfyllande profetia. När du till exempel spelar golf är det rätta att tänka att du ska i hål. Tänker du "inte bunkern, som jag alltid hamnar i, inte bunkern" - då fokuserar du på bunkern och då är det lätt att du hamnar där igen.

Röhlander säger att det är viktigt att veta vad man vill. Att veta var fokus ligger.

- Någon kommer med ett förslag på din arbetsplats. Vilka tänker "bra, vad kan det här leda till? - vilka tänker "jaha, vad har han för baktanke med det här?"

Röhlander vill att vi leker med tanken att det går att välja att ha goda eller dåliga tankar i huvudet när vi kommer till jobbet. Det är bättre att vara optimist för

att må bra i de flesta situationer under en arbetsdag. Vi tänker också mer problemlösningssinriktat om vi tänker positivt.

- Optimister lever också längre än pessimister.

TANKEBILDER SOM STYR

Han visar att vi lättare fångas av tankar som vi går och oroar oss för. Två saker fångar vår hjärna och det avgör hur bra vi mår, det ena är konkreta tankebilder. Rätt ofta är den konkreta tanke bilden ett problem som förstoras upp. En del förstorar upp problemen så till den milda grad att de har svårt att sova på kvällen. Då är det inte lätt att tänka positivt.

- Se problemet som det är men se det inte värre än det är.

Det andra som fångar vår hjärna är tankebilder med stark känsla. Ibland en känsla som man vill ha, ibland en rädsla. Känslor som kan styra oss så att vi struntar att göra vissa saker.

Röhlander visar ett videoklipp där en gädda i ett akvarium kvickt och lätt fångar sitt byte som släpps ned till den. Sedan placerar man bytena i en glascylindrar, gäddan försöker fänga småfisken men stöter bara på hindret. Till sist ger gäddan upp. Det intressanta är att se vad som händer när glascylindern tas bort. Gäddan bryr sig inte ens om att försöka ta småfisken, trots att de simmar runt huvudet på den. Klippet kan ses på YouTube som "Pike syndrome".

- Vilka glasskivor har du? Vilka tillfällen går det sämre än det behöver göra för att det finns självuppfyllande profetior som skapats av ett hinder som kanske inte ens finns kvar längre. När kollade du av senast om hindret finns kvar?

RÄTT INSTÄLLNING TILL UTMANINGAR

Det finns människor som älskar utmaningar. Hinder är en utmaning, det är svårt men inte omöjligt.

- Man känner rädslan men man gör det ändå. Är det inte då vi mår bra efteråt? Efter vi klarat en utmaning finns det bara möjligheter.

Röhlander visar John F Kennedys berömda tal från 1962 där han pratar om en gigantisk utmaning - att sätta en man på månen. Tre gånger säger han "we choose to go to the moon", sedan säger han att man ska göra det under detta de-

Olof Röhlander uppmanar oss att fokusera på målet.

cennium och till sist "not because it's easy - but because it's hard".

- Han satte upp ett mål som var tydligt, tidsbestämt och tändande. 1969 har man en man på månen, var det en slump? Det gäller att tro på sig själv först, sedan kommer resultaten. Ett mål är en inspirerande framtidsbild av något man konkret vill uppnå inom en given tidsram.

Vilken är din månlandning?

Röhlander säger att han märkt av de personer han träffat, som presterat bra, att de har en mental styrka som är träningsbar. Han sammanfattar sedan sin föreläsning i tre punkter:

Tänk målstyrt - det du fokuserar på får du mer av. Var ligger fokus?

Träna mentalt - träning ger färdighet.

Ha rätt mental inställning - rätt attityd är viktigare än rätt resurser.

Inför avslutningen, där han får alla att slå av blyertspennan genom att fokusera på målet - ett par decimeter nedanför pennan - istället för på själva hindret - pennan, säger han:

- Flytet uppstår när vi litar på oss själva, när vi tror på oss själva. Det blir alltid som man tänkt sig.

Text och foto: Nils Ågren

Bagatell 3

KLAVERNOSTÄLL

"Nothajen" slukar alla dina notblad, böcker och pärmar. Köp 4 betala för 3.

Bagatell musikprodukter

www.bagatell.se

mail@bagatell.se

Tel: 013-527 50, - fax: 013-527 52

59,7 miljoner till Skapande skola

Regeringen bifaller 288 av de 315 ansökningar som inkommit till Skapande skola. Totalt går 59,7 miljoner kronor ut under 2009. Men fortfarande är det många kommuner, och framförallt friskolor, som inte har sökt pengar för att långsiktigt integrera kultur i skolan.

Under det första året med regeringens satsning Skapande skola har två ansökningar genomförts. Den andra ansökningstiden gick ut 1 mars och nästa år blir det endast en ansökningsomgång, med preliminär sista ansökningsdag 1 mars 2010.

Michael Matz, koordinator för Skapande skola på Kulturrådet kunde berätta att de fått in 315 ansökningar från 222 kommuner, dessutom kom ansökningar från 24 stadsdelsnämnder i tre kommuner samt från 59 friskolor.

– Det motsvarar cirka 78 procent av Sveriges kommuner vilket vi tyckte var ett bra utfall med tanke på att det var ett nytt bidrag och att ansökningarna krävde ett rejält arbete, säger Michael Matz.

Totalt söktes 112 miljoner kronor för omkring 236 000 elever av de cirka 360 000 i årskurs 7, 8 och 9, som berörs av Skapande skola. 288 ansökningar har bifallits, även om de inte fått lika mycket pengar som de ansökt om.

– Det här ska nå så många som möjligt, därför biföll vi så många ansökningar som möjligt. Vi är av den övertygelsen att även om man inte fått så mycket som

Michael Matz, koordinator för Skapande skola på Kulturrådet.

man sökt så kan man göra mycket för de pengar man fått. Men en reviderad budget måste lämnas in, vi vill veta vilken prioritering man gjort när man inte fått den summa man sökt.

Man kan konstatera att samtliga konstområden var företrädade i ansökningarna och Michael Matz säger att det låg större fokus på elevers eget skapande i andra ansökningsomgången.

– Vi fick många ansökningar som handlar om estetiska läroprocesser och språkutveckling, att använda film och bild i elevers språkutveckling. Samverkan med kulturskolor fanns även i många ansökningar. Vi har också sett att man gemensamt haft arbetsgrupper i samverkan mellan utbildning och kultur.

– Lite förvånande är det väldigt många ansökningar som handlar om att hitta nya vägar istället för att utveckla det man redan har. De handlar om att hitta nya konstuttryck som man vill jobba med.

Kulturrådet fortsätter nu att jobba

med information till de som söker. Det görs också en uppföljning och en rapport till regeringen ska vara klar 30 juni. Regionala mötesplatser för att låta skola och kulturliv mötas och sprida goda erfarenheter kommer att arrangeras i höst, preliminärt i Umeå i oktober och i Skåne i november.

– Det är otroligt viktigt att vi kan sprida erfarenheten av goda exempel. Vi ska också utveckla en webbplats där man ska kunna dela av sig av sina erfarenheter, säger Michael Matz.

Text och foto: Nils Ågren

Fakta

Skapande skola

* Regeringens stimulansbidrag i syfte att stärka arbetet med kultur i landets 7:or, 8:or och 9:or från och med 2008.

* Satsningen avser såväl offentliga som fristående skolor.

* Målet är att genom en ökad samverkan med kulturlivet, långsiktigt integrera kulturella och konstnärliga uttryck i skolans arbete, vilket bidrar till att nå kunskapsmålen i högre grad.

* Man kan söka för: inköp av kulturverksamhet; insatser som främjar eget skapande; insatser som främjar långsiktig samverkan mellan skola och kulturliv.

* I ansökan ska handlingsplanen beskriva hur kulturen långsiktigt kan stärkas i skolan; hur barn och unga varit delaktiga i handlingsplanens utformning.

* Sista datum för nästa ansökningsomgång är preliminärt 1 mars 2010.

* Läs mer om Skapande skola och hur man ansöker på www.kulturradet.se

Melodifestival i Norrköping

Ett konkret projekt som kunnat genomföras med pengar från Skapande skola är ett stort samarbete mellan Kulturskolan i Norrköping och i stort sett alla grundskolor i kommunen.

Elever i årskurs 9 fick i uppdrag att skriva egna låtar, text och musik, till en melodifestival. Repetitioner pågick under några veckor och festivalen hölls inför en publik på 600-700 personer i den fina lokalen "Flygeln".

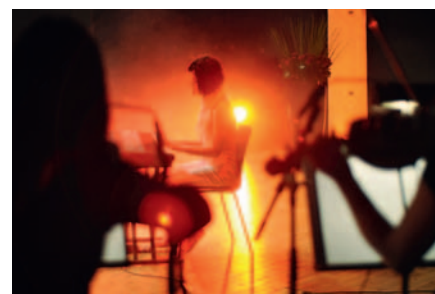
Allt gick mycket professionellt tillväga, bland annat med storbildskärm där bidragen presenterades av Kaj Kindvall. Dessutom hade man bjudit in Amy Diamond som gästartist. Kompbandet be-

stod av elever från kulturskolan.

Åtta bidrag fanns med i finalen, på vissa skolor skrevs fler bidrag och då hade de en egen intern tävling för att utse finalbidraget. Vinnaren belönades med 10 000 kronor men alla deltagare fick pris.

– Det här kostade mycket att genomföra men tack vare Skapande skola så har det fungerat. För en gångs skull har vi känt att vi inte behövde snåla och då har vi kunnat skapa förutsättningar för att det skulle bli riktigt proffsigt. Målsättningen var att eleverna i grundskolorna skulle få möta varandra och det blev ett mycket lyckat arrangemang. Vi har också haft bra marknadsföring i media, berättar musikläraren Göran "Tutti" Carlsson.

Text: Nils Ågren

Melodifestival. Foto: Karin Lundin

Amy Diamond. Foto: Mats Gripenblad

Helen tackade för sig

Helen Sjöholm avslutade sitt år som SMoK-ambassadör med att framträda tillsammans med ett hundratal musiklärare. Dels bjöd hon på en mycket annorlunda version av Benny Anderssons "Du är min man" tillsammans med tillträdande SMoK-ambassadören Anna Vnuk och därefter avslutade hon med paradnumret "Gabriellas sång" från storfilmen "Så som i himmelen". Smockan skickar ett stort tack till Helen för samarbetet det senaste året.

Text och foto: Nils Ågren

Du älskar antagligen musik!

Hjälp oss lägga en bra grund för fortsatt utgivning av musik och noter i Sverige.

1. Se till att originalnoter används i din verksamhet.
2. Kopiera bara i nödfall, till exempel om en elev har glömt sina originalnoter hemma.
3. Berätta om upphovsrätten. Någon har skapat musiken. Någon har gett ut den i noter så att fler kan spela den. Kanske finns morgondagens mest älskade upphovsmän och -kvinnor bland dem som utvecklas i din närhet. Lär dem att de har rätten till sina verk, genom att visa hur vi tillsammans respekterar andras rättigheter.

På vår webbsida läser du mer om upphovsrätt, återförsäljare av noter och mycket mera.

Du får också gärna läsa vår nya informationsbroschyr som kan beställas eller laddas ner via vår webbsida.

Låt musiken leva!

smff

SVENSKA MUSIKFÖRLÄGGAREFÖRENINGEN

www.smff.se

Så tyckte konferensdeltagarna

Det är intressantare med en som talar om sina problem med Tourettes syndrom än att lyssna till en fil.dr. och docent i pedagogik. Det tycker i alla fall merparten av deltagarna på årets rikskonferens.

Som vanligt fick konferensdeltagarna skriva en utvärdering om konferensen, 66 deltagare besvarade enkäten och av dem tyckte 44 att konferensen som helhet var mycket bra. Bara två ansåg att den var mindre bra.

Det mest intressanta är att ta del av deltagarnas bedömning av föreläsarna. I enkäten fick deltagarna gradera vilket utbyte de hade av föreläsarna med alternativen Stort, Medel, Litet. Så här ser re-

sultatet ut när vi ställer upp dem i rangordning från bäst till sämst:

* Anders Härdevik, rektor på F-9-skola i Västerås som talade om ledarskap, individens drivkraft, innovation och vilja. Stort utbyte: 60, Medel 3, Litet 0.

* Pelle Sandstrak, "Mr Tourette" pratade om normalt och onormalt beteende och sitt liv med Tourettes syndrom. Stort utbyte 51, Medel 7, Litet 0.

* Olof Röhlander, mental styrketränare och livsstilscoach som delade med sig av erfarenheter som mental tränare. Stort utbyte 57, Medel 8, Litet 0.

* Sylvia Carlsdotter, kulturpedagogiska enheten i Simrishamns, pratade om hur kulturgarantin fungerar i sin kommun. Stort utbyte 37, Medel 23, Litet 3.

* Lotta Zachrisson, chef för Stockholms Stadsteaters gästspelsscen c/o Stockholm, pratade om hur det är att vara teaterchef. Stort utbyte 27, Medel 26, Litet 3.

* Cecilia Wikström, vice ordförande i kulturutskottet och Folkpartiets talesman i kulturfrågor, höll konferensens inledningstal. Stort utbyte 11, Medel 35, Litet 12.

* Michael Matz, koordinator för Skapande skola på Kulturrådet, redovisade erfä-

renheter från Skapande Skola. Stort utbyte 6, Medel 37, Litet 19.

* Tobias Harding, sekreterare på Kulturutredningens sekretariat, redogjorde för Kulturutredningens innehåll. Stort utbyte 2, Medel 29, Litet 30.

* Claes Ericsson, fil.dr. i musikpedagogik och docent i pedagogik, pratade om forskning kring estetiska läroprocesser i skolan. Stort utbyte 5, Medel 19, Litet 36.

Några av deltagarnas kommentarer om konferensen, och önskemål om kommande konferens, var:

* att man ville ha mer föreläsare som utmanar, likt Anders Härdevik

* att man vill ha en tyngre representant för politiken; "Cecilia vägde för lätt"

* att det skulle finnas möjligheter till diskussioner i temagrupper med aktuella och viktiga frågor

* att det vore intressant att i mindre grupper diskutera någon av föreläsarna, kanske i open space-form

* att man ska få ta del av bra verksamhet som finns på de olika musik- och kulturskolorna

* att det finns behov av att SMFF berättar mer om upphovsrätt och hur musikbranschen fungerar

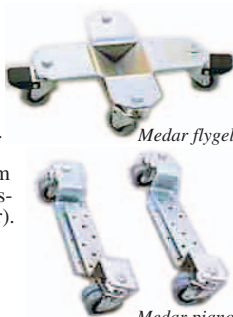
* att, om man tar någon från regeringskansliet så ska man ta någon som kan prata; "Tobias Harding var värdelös".

Text och foto: Nils Ågren

Bagatell 7

Flygel- och pianomedar

Passar till alla pianon och flyglar. Kullagrade dubbelhjul av hög kvalitet. Mycket enkelt att montera för den som är lite händig (bruksanvisning medföljer). Instrumenten kan sedan lätt flyttas av en enda person.

Pris: 2995 kr till en flygel (exkl. moms)

Pris: 695 kr till ett piano (exkl. moms)

Bagatell musikprodukter

www.bagatell.se

mail@bagatell.se

Tel: 013-527 50, – fax: 013-527 52

Skellefteå bjöd på kultur

Kören KörPå! sjöng ABBA under ledning av Rose-Marie Häggglund.

Sång- och spelgrupp från särskolan visade prov på äkta spelglädje. Foton: Nils Ågren

Felaktigt beslut i Boden

I höst skrev vi om det uppseendeväckande beslutet i Boden att utestänga elever i friskolor från den kommunala musikskolan. Nu har länsrätten kommit fram till att beslutet är felaktigt.

Barn- och utbildningsnämnden i Boden tog det mycket kontroversiella beslutet att enbart låta de elever som går i kommunala skolor söka till kommunala musikskolan. Eleverna vid någon av de fyra friskolorna, som blir fem skolor till hösten, var inte längre välkomna. Dessutom tvingades de friskoleelever som redan gick på musikskolan kliva av efter höstterminen.

Barn och utbildningsnämndens ordförande Rigmor Åström (m) försvarade beslutet med att man ger friskolorna en kulturskolpeng att använda till att köpa in egen musikundervisning, och i och med denna skolpeng ansåg hon inte att beslutet stred mot kommunallagen.

Staffan Wikell, jurist hos Sveriges kommuner och landsting, var däremot av en annan uppfattning.

– Det verkar bli en särbehandling av elever och då faller det under likställighetsprincipen, en grundläggande princip i kommunallagen. När det handlar om verksamhet som ligger utanför skollagen är det likställighet som gäller, de som är folkbokförda i kommunen ska behandlas lika, sa Wikell till Smockan i höst.

BESLUTET ÖVERKLAGADES

En förälder till barn på friskolan Fria Emilia överklagade barn- och utbildningsnämndens beslut till länsrätten, som nu ger kommunen bakläxa.

Länsrätten konstaterar att kommunen behandlar de fristående skolorna likvärdigt med den kommunala skolan när det gäller kostnaden för musikskoleverk-

samhet, i och med kulturskolpengen. Däremot anser länsrätten att det inte är förenligt med likställighetsprincipen att barn och ungdomar utestängs från en kommunal verksamhet, som inte ingår i den obligatoriska grundskolan. Därför ska barn- och utbildningsnämndens tidigare beslut rivas upp.

– Vi ska läsa domen och se på vilka grunder rätten kritiserar Bodens kommun. Sedan måste vi ta ett nytt beslut, säger Rigmor Åström till Norrländska Socialdemokraten.

Beslutet i höst fattades av en i stort sett enig nämnd. Endast Maria Selin Fjellström (kd) satte sig emot beslutet och sa till Smockan att hon ansåg att det var ett slag mot barnen.

– Jag tycker att det är bedrövt. Man skiljer barn från barn.

OPPOSITIONEN KRITISK

Senare har även socialdemokraterna ansett att beslutet i barn- och utbildningsnämnden fattats på felaktiga grunder, vilket föranledde att de begärde att beslutet skulle rivas upp. Torbjörn Lidberg (s) säger till Norrländska Socialdemokraten att han tycker att det är pinsamt att Rigmor Åström nu tycks förhålla processen och inte följa länsrättens dom med omedelbar verkan.

– Eleverna och musikskolan ska inte behöva vänta till sommarlovet med besked. Det är ju flera månader sedan vi i oppositionen krävde rättelse om att riva upp detta dåliga beslut. Den kommunala musikskolan som är skattefinansierad måste givetvis gälla alla elever i kommunen oavsett vilken skolförman man än går enligt likställighetsprincipen, säger Lidberg till NSD.

Musikskolans rektor Thomas Öhrn säger så här till Smockan när han just läst länsrättens dom:

– Vi får väl se hur förvaltningsledning och politiker hanterar frågan. Vi från musikskolan vill förstås att vår verksam-

het ska nå ut till så många som möjligt.

Öhrn uttryckte i höst farhågor om att kulturskolpengen skulle dras från musikskolans budget, vilket också visade sig bli fallet.

– Ja, det togs ur vår budget. I runda slängar handlar det om två tjänster som vi tvingas ta bort till hösten, säger Öhrn.

Om nu inte länsrättens dom förändrar läget även för musikskolan.

Nils Ågren

Bagatell 8

Teleskop Dirigent Regal

Flaggskeppet bland våra dirigentnotställ. Här finns allt som en dirigent kan önska sig. Som alla våra "Teleskop" finns inga skruvar - alla inställningar sker sekundsnabbt och kan ändras under pågående spel. En generös hylla med plats för div. tillbehör. De dubbla benen gör "Dir Regal" till det stadigaste av stadiga. En ny finess: Bakom skärmen finns ett extra fack för övriga partiturer och stämmor. Välj till vår "strålände" belysning.

Pris: 2000 kr (exkl moms)

Bagatell musikprodukter

www.bagatell.se

mail@bagatell.se

Tel: 013-527 50, – fax: 013-527 52

ACADEMUS NOT & BOK

Specialbokhandeln för
musiklitteratur!

Besök oss på
Valhallavägen 117

eller på
www.academus.se

Välkommen med på rymdäventyr!

Ensemble Yria vill ta med dig på rymdäventyr med sin nya bok och CD. Det passar ju bra nu under astronomiåret.

Inom konceptet *Längre än längst* finns också en musikteaterföreställning och rytmikworkshop.

www.academus.se

Smockan
besöker...

Södermanlands län

Södermanlands län omfattar i stort landskapet Södermanland (Sörmland) med undantag av Södertörn som tillhör Stockholms län. Av Selma Lagerlöf benämns Södermanland som "den sköna lustgården".

Nio kommuner ingår och Nyköping är residensstad, grundad omkring 1250. Landshövding är Bo Könberg. De största tätorterna är (förutom Nyköping) Katrineholm och Eskilstuna.

Musikskolan

Cirkus i Strängnäs

Kulturskolan i Strängnäs startade som musikskola 1967 och omvandlades till kulturskola 1991. Skolan omfattar 2009 ca 1 280 elevplatser, fördelade på 28 olika ämnen och ett stort antal olika ensembler/orkestrar/körer. Förutom sång- och instrumentalundervisning erbjuder vi nycirkus, film, bild & skapande, teater & drama, musikteater, musikklubb, musikproduktion och musikteori. De tre sistnämnda är helt eller delvis datorbase-rad undervisning.

I musikklubben skapar och redigerar eleverna egen originalmusik med hjälp av datorn och i ämnet musikproduktion får de lära sig grundläggande inspelningsteknik och arbeta i studio med ljudinspelning.

Under hela innevarande läsår har en av våra lärare arbetat med ett specialprojekt riktat mot förskolorna i kommunen. Alla 4- och 5-åringar fick under hösten komma till Kulturskolan ett antal timmar för lek, sång och rörelse och nu på våren är det förskolepedagogernas tur, i form av fortbildning. Intresset har varit enormt och vi kommer att ge samma kurser även nästa läsår för att alla ska få samma möjlighet att fylla på sina förråd av ramsor, sånger och lekar.

Folkmusik och jazzimprovisation har

blivit två starka musikyttningar på vår skola inte bara för de lite mer drivna ungdomarna utan även bland yngre elever på nybörjarnivå. Skolan är också ensam i Sverige om att ha en egen Drum & Bugle Corps enligt amerikansk modell med både bleckblås, slagverk och flaggjonglörer. De har tävlat tre gånger i VM i USA, vunnit EM två gånger och de är flitigt anlitade för att förgylla offentliga tilldragelser framför allt i Strängnäs men även runt om i Sverige.

Vi är en av de få kulturskolorna i landet som kan erbjuda cirkusundervisning.

Eleverna lär sig jonglering, akrobatik och luftakrobatik och vi har utrustat skolans aula med en 580 cm hög tross där barnen övar sig i tyg, trapets och asiatisk ring.

I takt med att Cirque du Soleil, Cirkus Cirkör och andra nycirkusartister erövrar världen kommer ämnet att växa bland barn och ungdomar. Kulturskolorna har nu en gyllene möjlighet att tillhandahålla den första kontakten med denna spännande värld, ute i kommunerna.

Agnet Klingberg, rektor

Snart nya lokaler i Trosa

Från Kulturskolans dag i Trosa 2007.

Trosa har drygt 11 000 invånare och har varit egen kommun sedan 1992. När

kommunen bildades startade också Trosa Musikskola, som blev Trosa Kulturskola 2006.

Här finns undervisning i de flesta musikinstrument, streetdance, barndans, teater och filmkunskap. En stor del av verksamheten är förlagd till grundskolans år 3, där Kulturskolan bedriver klassorkesterverksamhet i alla kommunens skolor, två gånger i veckan hela läsåret. Vi samarbetar med Gnesta Kulturskola, då vi har gemensamma lärare och genomför bl a orkesterprojekt tillsammans.

Kurserna i dans, teater, och filmkunskap drivs i samverkan med studieförbundet NBV, och engagerar ca 150 av kommunens ungdomar. I musikkurserna deltar ca 180 elever, och i år 3 möter vi ca 130 elever i veckan.

En gång per år i maj, har vi Kultur-

skolans dag då vi på torget i Trosa, visar upp vår verksamhet. Förra året hade vi ambassadör Magnus Rosén som gästartist.

De senaste två åren har Kulturskolan tilldelats extra pengar för att genomföra "utvecklingsprojekt". Bland de projekt som genomförts, och fortfarande genomförs, kan nämnas storbandsprojekt, sommarorkester, rytmik för särskoleelever, kurs i musikteori, kurs i dirigering, "Hemliga resan" för nybörjarorkestrar, gästartist till Kulturskolans dag mm.

Våren 2010 kommer Kulturskolan att få egna anpassade lokaler som komplement till de samverkanslokaler som nu används. De nya efterlängta lokalerna kommer att innebära att kvaliteten i undervisningen höjs och att den egna identiteten som kommunens främsta tillhandahållare av kultur för ungdomar stärks.

Torbjörn Rolff, kulturskolechef

Vingåker får kulturskola

Vingåker är den minsta av Sörmlands 9 kommuner med 9 000 innevånare. Omgivningarna med dess natursköna kulturbild har bebotts sedan vikingatiden. Musikskolan är inte fullt lika gammal, drygt 50 år, men är och har alltid varit viktig för samhället.

Här bor många kulturutövare av olika slag och detta bidrar till den positiva inställningen till kultur. I dagar som dessa när kommuner genomgår svåra ekonomiska åtstramningar väljer man i Vingåker att satsa på kulturen. Visserligen tillförs i dagsläget inga pengar men man stramar inte heller åt ekonomin för musikskolan.

Däremot väljer man att utveckla. I dagarna beslutades att musikskolan ska genomgå en omformning till kulturskola. Dans och drama ska komplettera sko-

lans musikundervisning. Samverkan mellan kulturämnen kommer att bli bas för verksamheten som i dagsläget når ca 250 elever/år. Samarbete med skolans alla elever och lärare kommer också att vara ett ärligt inslag i verksamheten. Fördelen med en liten kommun är att man faktiskt kan möta samtliga elever i grundskolan varje år.

I en liten musikskola är samarbete den viktigaste grundstenen. Alla måste hjälpas åt, hitta nya undervisningsformer och att våga välja bort vissa delar. Det är

omöjligt att täcka alla områden med en liten arbetsgrupp.

Till hösten startar kulturskolan sin verksamhet (som redan tjuvstartat med dans) och då får vi se vart vingarna bär. Förhoppningsvis kommer vi att komplettera med fler ämnen så småningom och utöka verksamheten när det ekonomiska läget vänder. Men redan idag arbetar musikskolan för ett ökat samarbete med lokala och regionala kulturaktörer.

Berit Westin, projektledare/musikledare

Från Vingåkers dansverksamhet.

Respekterad nyskapare i Katrineholm

En av Sveriges äldsta musikskolor blev kulturskola för fem år sen. Det nya uppdraget innebar att erbjuda fler konstarter, att samarbeta med skolor och andra kulturaktörer i kommunen och att alla barn och ungdomar i kommunen ska nås av Kulturskolans verksamhet.

Nu, fem år senare, finns här en levande kulturskola, respekterad av alla i kommunen.

Kulturskolan bedriver ämneskurser i musik och bild&form, medan kulturföreningen DuD (Drag utan Drog) har hand om de frivilliga dans- och teaterkurserna. I föreställningar samverkar oftast Kulturskolan och DuD.

Hälften av Kulturskolans 25 lärare arbetar, förutom i ämneskurser, också i verksamhet i förskolan, grundskolan, särskolan eller gymnasiet. I denna verksamhet står Kulturskolan för alla konst-

arter. Många lärare deltar i kulturprojekt där konsterna samverkar i sjuveckorssperioder. På kommunens flyktingsluss finns Kulturskolans pedagoger för att genom de estetiska uttrycken stärka självförtroendet och bidra till utvecklingen av det svenska språket. I kommunens språkförskola har Kulturskolan ett särskilt uppdrag att arbeta med alla konstarter.

Förskolorna inbjuds till öppen verkstad och öppen förskolemusik. Varje år skickar vi ut förinspelade sånger till förskolan, förskoleklasserna, särskolan och år 1 och 2 för att de ska kunna medverka i de olika föreställningar som Kulturskolans personal och elever inbjuder till; storsjung, 112-föreställning (i samarbete med räddningstjänsten), skoltournée etc. Elever som har särskilda behov i skolan kan få "musik på recept" genom ett samarbete mellan Elevhälsan och Kulturskolan.

En kommande satsning är att Kulturskolans lärare ska fortbilda personal i för-

skolan och grundskolan i att arbeta med de estetiska uttrycksformerna.

Lennart Ejeby, rektor

Katrineholm Musikallinjen i Blue Hall Musical.

Bagatell 6

2 000:-
(exkl moms)

PIANO-GASPALLEN standard

Sluta skruva!

Pianopall med dubbla gasfjädrar höjer och sänker stolen som vilken kontorsstol som helst. Stabil stryktålig stålkonstruktion med stoppad sits.

Nyhet: GASPALLEN ERGO 2500:- (exkl moms)

Bagatell musikprodukter

www.bagatell.se

mail@bagatell.se

Tel: 013-527 50, – fax: 013-527 52

Selma Music

Sveriges förmånligaste uthyrning av blåsinstrument?

Instrument	Hyra/mån från	
klarinett	95:-	– Vi har ett flertal kvalitetsmärken att välja mellan.
tvärflöjt	95:-	– Obegränsad hyrestid utan köptvång
trumpet	95:-	– Vid köp tillgodoräknas 2/3 av inbetald hyra – Obs! oavsett hyrestidens längd.
trombone	95:-	
altsax	175:-	
tenorsax	175:-	

Box 159, 751 04 Uppsala, tel/fax 018-24 27 60
e-post: info@selmamusic.com, www.selmamusic.com

Ny lucia.

Balans svartvitt.

Sveriges äldsta musikskola

Vår verksamhetsidé är att stimulera barn och ungdomar till eget musikskapande och bidra till ett rikt och varierande musikkiv i Eskilstuna.

I grunden är vi en traditionell musikskola men sedan februari 2009 har verksamheten utökats med en danspedagog som arbetar både i den förberedande grundkurs-, stråk- och brassklassundervisningen samt i de instrumentala musikklasserna åk 7-9.

Skolan har 1 800 elever i ämneskurs och varje vecka berörs ca 3 300 ungdom-

mar av vår verksamhet. Vi kan erbjuda undervisning på alla stråk- och blåsinstrument, piano, gitarr, sång, blockflöjt, slagverk samt dragspel och musikskapande i dator och ljudstudio.

Tillsammans med Stålforsskolan bedriver vi sedan 2002 instrumentala musikklasser i årskurs 7-9 och redan från början bestämdes att varje klass skall ha 10 stråkelever 8 blåselever och resterande 12 platser för gitarr, piano, sång, slagverk osv. De här eleverna utgör kärnan i musikskolans ensemblerverksamhet.

För särskilt intresserade och begåvade elever finns möjlighet att söka till HML, Högre Musiklinjen, där undervisningen sker på huvud- och ev biinstrument samt musikteori. Linjen ger elever förutsättningar att söka till yrkesinriktade studier inom musik.

Vi arbetar för att nå så många åldersgrupper som möjligt och erbjuder nu babydans för 0-7 månaders bebisar och deras föräldrar och för fyra- till femåringarna finns barndans, suzukiundervisning på fiol och cello och på piano Barnens musikklubb. Därefter följer förberedande undervisning i dans och musik för åk 1 och 2 och sedan har man möjlighet att välja ett instrument i åk 3.

Den utåtriktade verksamheten är en viktig del av skolans profil och vi är med i planeringen av kommunala arrangemang som Nationaldags- och Nyårsfirandet. I samband med Eskilstuna stads 350-års jubileum står musikskolan för avslutningskonserten 12 juni på den stora jubileumsscenen på Strömsholmen.

Birgitta Gillberg, rektor

Samarbete över kommungränsen

Gnesta kommun är en liten kommun med drygt 10 000 invånare. Hälften av alla elever färdas med skolskjuts varje dag och kommunen består förutom Gnesta av ytterligare tre mindre samhällen med var sin skola.

Nästa all undervisning i vår kulturskola sker i Gnesta tätort efter skoltid. Inom

Gnesta kommun finns en gammal spelmanstradition, vi har musiksällskap, teatergrupper och många kända kulturarbetare innanför kommungränsen.

Gnesta kulturskola har tack vare ett bra samarbete med Kulturskolan i Trosa ett brett utbud av instrumentaktiviteter. Efter förvandlingen från musikskola till kulturskola har vi breddat utbudet med drama och street/jazzdans, vilket har medfört att antalet elever ökat markant.

Vi bedriver även klassorkester i skolorna. För närvarande har vi en klass-

uppsättning med blåsinstrument och en uppsättning stråkar.

För att väcka intresse för blåsinstrument har vi de senaste åren gett konserter på skolorna med våra blåselever men det går trögt att få upp elevtalet för denna kategori.

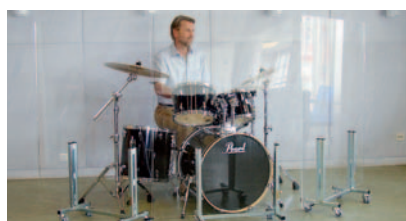
Samtliga medarbetare i vår kulturskola är utbildade och kompetenta vilket i sin tur har en positiv påverkan på verksamheten både för elever och lärare.

Torsten Grimbe, rektor

Internationellt samarbete i Oxelösund

Vi är en liten kommun (ca 11 000 inv) men med en mycket aktiv musikskola, i grunden en traditionell musikskola med instrumentalundervisning, orkestrar, kör, jazz och rockgrupper.

Bagatell 5

Akustikskärmar

Skydda elevernas hörsel i tid! Möblera om på några sekunder med vårt flexibla plexiglas-system.

- Akustikskärm för orkester, slagverk, brass, etc. 2595 kr (exkl. moms)
- Paketpris: 3 set för 6900 kr (exkl. moms)
- Akustikskärm på notställsfot 1080 kr (exkl. moms)

www.bagatell.se - 013-527 50

Ett arbete som vi ständigt har på gång är ett samarbete med våra Douzelagevänter. Det är storleksmässigt liknande orter som Oxelösund runt om i Europa som har samarbete på olika plan och inom olika områden. I våras var vi t ex i Sigulda, Lettland och spelade och i vår kommer troligtvis deras musikskola hit. Till hösten planerar vi att åka till Sherborne i England.

Vi har också ett mycket nära samarbete med Ramdalsskolan som är en F-6 skola. Musikskolan har all musik på skolan samt klassorkestrar och elevens val.

Just nu har vi startat ett musikalprojekt som mynnar ut i två föreställningar i maj. Vi har också en "projektvecka" vilket innebär att samtliga lägger det vanliga skolarbetet åt sidan och bara ägnar sig åt musiken. Vi har förutom drama och dansgrupper, rekvisita, scenarbetargrupper med mera. Det unika med det här projektet är att alla barn på skolan (ca 250) och alla lärare är involverade på ett eller annat sätt.

Vår förhoppning är att vi påbörjat ett arbetsätt som kommer att utmynna i mer samarbete med grundskolan i framtiden och att vi även får in dans och dramapedagoger knutna till skolan.

Pia Karell, musikskoleledare

Från vår resa till Sigulda i Lettland.

Världens kör.

Stark utveckling i Flen

Flen är en kommun med drygt 16 000 invånare, varav nästan 2 000 är grundskoleelever, 750 gymnasieelever och drygt 900 är barn i förskoleåldern.

Vår musikskola i kommunen har under de senaste åren utvecklats till en kulturskola som för närvarande befinner sig i en stark utvecklingsfas. Att vi nyligen fick ta emot Svenska Musikrådets pris "Årets Projekt 2009" för vårt arbete med kulturfestivalen "Världens Barn-yra" är ett erkännande för vår målsättning att bedriva en mångfasetterad verksamhet i kombination med ett stort humanitärt engagemang. I höstas anställde vi en av landets nyutbildade danslärare med specialkompetens för dans i skolan. Till hösten utökas vår ämnesundervisning med filmverksamhet som kommer att bedrivas i nära samarbete med kommunens fritidsgårdar.

Vår verksamhet består idag av dels ämnesundervisning i instrument, sång,

dans och drama, dels en samverkansdel med kommunens skolor där våra pedagoger/lärare arbetar i den vardagliga undervisningen. Sedan har vi en projekt-samverkansdel som innebär att Kulturskolan tillsammans med kommunens övriga skolor arbetar i projektform mot ett slutmål som kan vara en musikal, teater eller dansföreställning. Genom dessa projekt har elever fått prova på olika uttrycksformer som dans, drama, musik, bild och skrivande. Samtidigt har vi känslan mellan lärare och elever stärkts. Många lärare har idag en god förståelse för de estetiska uttrycksformernas betydelse för elevers kunskapsinhämtning.

I februari 2008 inleddes ett arbete att ta fram en handlingsplan för att stärka kulturens roll i skolarbetet. Kulturskolan fick i uppdrag att tillsätta en pilotgrupp med representanter från samtliga skolområden och verksamheter under ledning av kulturskolechefen. Planen skulle

Från Världens Barngalan med sångsolisten Henrik Nilsson.

omfatta alla verksamheter, för-, grund-, sår- och gymnasieskola. Piloterna arbetade inåt i sin organisation och har tillsammans med kollegor, barn och elever inventerat och analyserat insatser som gjorts samt föreslagit förbättringsåtgärder. Engagemanget har varit stort, många har deltagit och pilotgruppen har utvecklats till ett nätverk. Kulturskolan fungerar idag som en resursbank och utgör navet för kulturella aktiviteter i skolan.

För närvarande ligger vi i startgroparna för årets upplaga av Världens Barn-yra i Flen. Vår förhoppning är att våra barn och ungdomar i kulturskolan och kommunens skolor även i år ska få möjlighet att med kulturella aktiviteter i Världens Barn-yrans göra en ovärderlig humanitär insats för barn och unga i vår omvärld som idag förnekas grundläggande rättigheter till hälsa, utbildning och en värdig framtid.

Sven-Olof Juvas, kulturskolechef

Framtidstro i Nyköping

Firande av Musikskolans 60-årsjubileum 2008 genomfördes med många stora satsningar, bl.a. med kompositionsprojekt, gästorkestrar, artister, Världens Barn och genom ett länsprojekt med kickoff i Nyköping bildades Sörmländska UngdomsFolkmusikOrkestern, SUFO. En folkmusik- och dansföreställning skapades tillsammans med gruppen FOMP, "SUFO möter FOMP" med turné i Sörmland där sju av Sörmlands nio kommuner deltog.

Nyköpings Musikskola belönades av Barn och Ungdomsnämnden 2009 med en spontan unik extra gåva på 10 000 för "ett fantastiskt genomfört jubileumsår".

Nyköpings kommuns ekonomi är god och musikskolan har fått 200 000 per år till olika investeringar 2009-2011 bl.a. vårt sedan 1999 gemensamma hus Tonborgen med Gymnasiets estetiska program och Musikklasserna i åk 7-9. Planen är också att fortsatt bibehålla satsningar på Musikskolans verksamheter.

Nyköpings Musikskola genomför musikundervisning för drygt 2 000 elever

varje vecka, varav ca 1 300 på instrument/sång i grund- och gymnasieskolan och på fritiden. Dessutom gör vi 110-140 konserter per år bl.a. tack vare ett positivt utvecklingsprojekt "Barn spelar för barn", där äldre elever spelar för och tillsammans med yngre.

Musikskolans grundvision är samspel lokalt och internationellt. I vår gör vi tre utlandsresor till Ungern, Italien och Finland med olika orkestrar. Med Finland har vi ett elev- och lärarsamarbete med gästkompositör Harri Wessman som besökte oss i mars, och målet är bl.a. speciellskrivna elevkompositioner på olika "nivåer".

Sedan 1997 har Musikskolan fått investera i flera hundra instrument, vilket möjliggör att musikskolan erbjuder alla elever i åk 4-6, att i elevens val, få spela ett instrument gratis i grundskolan.

Musikskolans måluppfyllelse är utmärkt och attraktiviteten är stor, bl.a. har en fördubbling av kön till frivilliga instrument och sångkurser skett under våren 2009, trots att många fler elever

tas in tack vare brass- och stråkleksorkestrar för de yngsta - Nyköpings musikskola upplever efterfrågan och framtidstro!

SMoK får ny hemsida

SMoK arbetar nu med en helt ny hemsida. Den stora skillnaden jämfört med idag är att den ger möjlighet till dialog på ett helt annat sätt, interaktivitet som det kallas med ett finare ord. Alla artiklar och nyheter kommer att vara möjliga att kommentera och det finns också möjlighet att starta särskilda sidor med inloggning för styrelsen, olika projekt och

varför inte län.

Att lägga upp material blir enkelt och kan delas ut på flera personer. Ambitionen är att vi också kommer att öka volymen på det som publiceras. Alla artiklar från KulturSmockan kommer att finnas även på webben, ett utförligt kalendarium med kurser och konferensen skapas, och möjligheten att prenumerera på nyheter inom olika områden skapar förhoppningsvis större intresse kring våra frågor hos både medlemmar och massmedia.

Innan vårterminens slut är allt på plats och hemsidan kan öppna.

Håkan Sandh

Ville, 8 år, har på kort tid lärt sig använda flera manualer och pedalerna på den nybyggda orgeln i Själevads kyrka. Pedalerna kan hissas upp så att även små elever når ned.

Lilla Orgelakademin

-Suzukimetoden på kyrkorgel

Instrumentet är jättelikt men det verkar inte bekymra Ville, 8 år, en av de yngsta eleverna i Lilla Orgelakademin. Och man blir lätt imponerad när man ser hur snabbt de unga eleverna lär sig hantera den enorma orgeln.

När kantor Anne-Lise Lindberg Sjödin, Härnösand, var ung krävdes det att man var en god pianist innan man fick lov att lära sig spela orgel. Dessutom måste man vara minst 160 cm lång, så egentligen skulle Anne-Lise aldrig ha blivit organist. Men hon blev det ändå och nu undervisar hon, som en av få, barn på orgel med hjälp av Suzukimetoden.

Bakom idén att använda Suzukimetoden för orgel står Gunilla Rönnberg, kantor och pianolärare på Askersunds Musikskola, som ansåg att det måste gå att ta fram en metod för att lära barn spela orgel. 2002 blev hon världens förs-

ta teacher trainer i Suzukiorgelmetoden och utbildade i sin tur sex organister vid pedagogutbildningen i Piteå, däribland Anne-Lise Lindberg Sjödin.

Lilla Orgelakademin är namnet på den orgelskola som finns i Arnäs och Själevads församlingar i Örnsköldsvik. Här handleder Anne-Lise organisterna Håkan Dahlén och Sven Edsfors som tillsammans har en handfull elever, som varit igång sedan hösten 2008.

– Det är väldigt spännande att börja undervisa barn och det finns så mycket att lära sig. Orgelakademin är viktig för att utbilda kyrkomusiker på lång sikt,

idag är det ganska få som söker kantorsutbildningar och det kommer att bli brist på kyrkomusiker, säger Sven Edsfors.

FÖRÄLDRAUTBILDNING

Barnen har en 45-minuters individuell lektion i veckan och en halvtimmes fri övning på orgeln. Anne-Lise är också på plats en gång i månaden för att träffa eleverna och i Suzukiorgelmetoden ingår dessutom utbildning för föräldrarna.

– Vi följer Suzukis rekommendationer att även utbilda föräldrarna. Det finns ständigt nya saker att diskutera i och med att barnen blir duktigare och duktigare. I början, när barnen är 8-10 år, behöver de handledning av sina föräldrar under veckorna mellan lektionerna.

Tillsammans med föräldrarna diskuterar hon vad deras roll ska vara och hur situationen elev - pedagog - förälder bör se ut. Hur mycket ska föräldern egentligen lägga sig i under lektionerna?

– Jag vill påstå att föräldrarna måste vara som kameleonter. Ni har en handledarroll hemma och har stor betydelse för hur resultatet blir. Däremot ska ni vara betraktare på lektionerna, betraktare med papper och penna i handen. Varje pedagog har olika sätt att uttrycka sig. Ni ska iakttä så mycket som möjligt, se vilka nyckelord pedagogen använder, säger Anne-Lise och visar föräldrarna till eleverna i Lilla Orgelakademien hur Suzukimetoden går till.

Bland annat sjunger hon en enkel melodi och låter föräldrarna fundera över strukturen; hur många fraser den består av, om de går upp eller ner, om de är lika långa och så vidare. Då blir det lättare att lära sig den.

ÖRONEN BLIR UPPKOPPLADE

Anne-Lise vill inte påstå att gehörsbaserad pedagogik är bättre än notbaserad, däremot gäller det att skaffa alla tänkbara redskap att använda i undervisningen.

– Notläsning är en väldigt komplicerad process, säger Anne-Lise. Man ska läsa noterna och samtidigt se vilka tangenter man ska trycka ned. När man lär sig på gehör blir öronen uppkopplade, man får ett starkt koncentrerat lyssnande och kommer snabbt in i det musikaliska förloppet. Man spelar musik direkt. Notskrift är inte musik, det är en minnesanteckning, och man kan plocka in noterna senare när eleven är motiverad. Det gäller att läsa av eleverna och spina på vad de är intresserade av. Någonstans finns förstås en brytningspunkt vad man kan lära ut gehörmässigt.

Anne-Lise berättar att hon tackar sin gamle pianolärare, vars utgångspunkt för varje lektion var alla fel hon gjorde.

– Därför bestämde jag mig tidigt för att jag själv skulle undervisa, men att jag skulle göra det tvärtom. Det är bättre att jobba med små steg och lyckas varje gång än att starta med att leta upp alla fel man gjorde. Man måste våga ta det i små steg, gå ned i det minimala men

samtidigt ge helheten.

Hon berättar att hon inte tycker om att förklara för mycket, istället använder hon korta, enstaka nyckelord - som "upp" för att göra samtida uppsläpp och "tänk" vid knepiga lägen.

- En erfarenhet jag har skaffat mig genom livet är att när man spelar fel tänker man inte, därför använder jag ordet tänk. Jag lär mina elever att tänka efter, säger Anne-Lise och får medhåll av Sven Edsfors:

- Det gäller att inte fastna i tanken "var är jag?" utan tänka "vart ska jag?"; då får jag fingrarna att göra det jag vill.

SOMMARORGELLÄGER

Små övningsorglar, med dubbla manua-
ler och pedaler, att hyra för övning i
hemmet tillhandahålls av Härnösands
stift. Än så länge finns de inte för alla
elever i Lilla Orgelakademin men till
hösten hoppas man ha fått fram fler.

Eleverna har också företräde till det
populära sommarorgelläget på Mellan-
sels folkhögskola, tre mil från
Örnsköldsvik, som hålls varje år i au-
gusti. Läget är uppdelat i två olika ål-
dersgrupper, 7-10 år och 11 år och
uppåt, och hit kommer barn och ungdo-
mar från hela landet.

Några av dem kanske är morgonda-
gens kantorer - eller varför inte världs-
stjärnor likt Gunnar Idenstam?

Text och foto: Nils Ågren

Anne-Lise Lindberg Sjödin visar en av föräldrarna till en elev i Lilla Orgelakademin hur Suzukimetoden går till.

Hola folkhögskola

Sceniskt Förberedelseår

Scenisk träning med inriktning mot fortsatta
studier inom show och musikal

Särkild kurs 38 veckor, heltid

Kursstart 25 augusti 2009

Sista ansökningsdag 15 maj

Vill du veta mer?
Ring 0612-856 00 eller
besök www.hola.se för kursplan

TONSPRÅK

Fortbildning för alla lärare 26-27 oktober i Vänersborg

Tonspråk är ett projekt som inspirerar lärare och skol-
ledare att utveckla estetiska lärprocesser i skolans alla
ämnen. Grundtanken är att elever som får arbeta med
musik, bild och andra estetiska uttryck har roligare och
lär sig mer effektivt - även om det gäller matematik,
svenska eller fysik.

Måndagen 26 oktober riktar sig till alla lärare, oavsett
skolform eller ämne. Tisdag 27 oktober ägnar vi åt för-
djupade praktiska workshops för kulturskolans personal.

Program finns på www.miv.se den 15 maj

Med reservation för ändringar.

www.miv.se

MUSIK I VÄST

Körstimmet (10-12 år) är en av tre körer som medverkar vid skivinspelningen. De andra är Sing it (13-16 år) och Sångsillarna (7-9 år).

Skivkontrakt för Kulturskolan i Varberg

Children of Sweden sings ABBA. Så kan en - eller flera - kommande skivor kanske heta när de, i första hand, släpps på den tyska marknaden. Ett spännande projekt för alla inblandade, inte minst barnen och ungdomarna i körerna.

2° CAMPUS INTERNAZIONALE DI MUSICA

**PIANO
VIOLONCELLO
IMPROVISATION
DALCROZE**

M° G. GAVAZZI - M° F. M. POSSENTI - M° T. SCHONBERG

**Pollica (SA)
ITALY**

22 JUNE - 27 JUNE 2009
(10 - 12 YEARS)

29 JUNE - 4 JULY 2009
(13 - 15 YEARS)

Campus fee € 380,00
Registration and payment not later than May 16th
For information: www.musicamadeus.it/19.html

Tyska Universal Studios tog kontakt med Kulturskolan Varberg som nu har skrivit ett ordinärt skivkontrakt med musikjätten. Bakgrunden till att kontakten togs är att en av kulturskolans tidigare elever numera är musikstjärna i Hamburg.

Skolan har i sin tur fått skriva kontrakt med föräldrar till körelverna så att de ska kunna finnas tillgängliga för ett antal inspelningstillfällen, extra repetitioner och körträningar. I kontraktet står också att eleverna inte får lägga ut något av det de sjungit in på internet.

– Vi spelade in en demo i maj förra året, sedan har skivbolaget lyssnat, kommit med synpunkter och gjort om lite bakgrunder, berättar körledaren Ida Johansson.

Första inspelningen hölls i mars och i slutet av april var det dags för nästa inspelningshelg.

– ABBA känns helt rätt för eleverna och de är väldigt entusiastiska. Det har gått bra, men visst är det krävande med flera omtagningar.

Totalt är cirka 85 barn och ungdomar involverade, förutom elever på kulturskolan har man lånat in åtta killar från gymnasiets estetprogram. I första hand handlar det om ett skivsläpp i slutet av året, men vill det sig väl kan det fortsätta med ytterligare tre skivor - en per år under det fyra år långa kontraktet som skrivits. Kanske blir det också aktuellt med skivsläpp i Sverige.

30 maj spelar man in igen och då kommer fotograf och kameraman från Tyskland för att dokumentera. Innan skivsläppet blir det förmodligen också en resa till Tyskland för att göra promotion på tysk TV.

Kulturskolan får av Universal ett förskott och dessutom provision på varje såld skiva, pengar som går in utanför skolans ordinarie budget och som ska bilda en fond för framtida projekt för kulturskolans elever.

– En otrolig skola för eleverna och det är lärorikt att få vara med hela vägen. Det har också varit roligt att berätta för föräldrarna att de inte får låna bort barnen i kören till andra skivbolag som skulle kunna vara intresserade. Det hör inte till vardagen att vi har sådana föräldramöten, säger kulturskolechef Kicki Aurell.

Text: Nils Ågren
Foto: Sören Sögaard Jörgensen

Staten bör stödja utvecklingsarbete inom kulturskolan

SKL, Sveriges kommuner och landsting, har skrivit ett så kallat positionspapper - kultur i det hållbara samhället. Där redovisar SKL sin syn på kulturfrågorna. Redan i förordet av Anders Knape, ordförande för SKL, slås tre dimensioner för kulturens betydelse fast:

”Kultur är en viktig dimension i ett långsiktigt, hållbart samhälle - socialt, ekonomiskt och miljömässigt. Socialt; därför att kultur bidrar till att skapa mötesplatser, sammanhållning och mänsklig växt. Ekonomiskt; därför att kultur och kreativa näringar står för sysselsättning och en ökande andel av BNP. Miljömässigt, slutligen, därför att kultur och kulturmiljö bidrar till att skapa en attraktiv livsmiljö.”

Det märks också tydligt att kulturutredningens syn på statens dialog med kommuner och landsting diskuterats inom SKL, och förslaget om dialoger tas emot positivt. Ur vår mer snäva kulturskolesynpunkt finns ett stöd för den syn på statens roll som SMOk länge före-

språkat; ”Staten bör också stödja utvecklingsarbete inom olika kulturområden som t ex folkbibliotek och musik- och kulturskolor.”

Över huvud taget är detta komprimerade program, 22 sidor inklusive en hel del bilder, ett bra stöd för det arbete musik- och kulturskolorna bedriver. I tider när stödet för barn- och ungdomskultur kan vara i fara i några kommuner kan det ju vara ypperligt att hänvisa till att inom SKL, kommunerna och landstingens egen intresseorganisation, finns detta stöd klart uttalat. Även inom arbetet med kultur i skolan finns detta tydligt markerat:

”Kultur och estetiska uttryck betyder mycket för att stärka barns personliga utveckling. Ord, rörelse, form och musik är verktyg för barnet i dess språkliga och psykosociala utveckling. Intresset för estetiska läroprocesser ökar och det är en nationell uppgift att utveckla modeller för detta. Även ungdomars behov av eget skapande måste understödjas ge-

nom nationella insatser för metod- och kompetensutveckling. Deltagarkulturer innebär ökad interaktivitet; gränsen mellan betraktare och skapare suddas ut, vilket leder till nya utmaningar för kulturpolitiken. Det är också en stor utmaning för kommuner och landsting/regioner att ta tillvara den mångfald som finns inom kulturlivet vad gäller kön, ålder, etnicitet och funktionalitet samt att skapa förutsättningar som gör det möjligt för alla röster att höras. /.../

Därför anser SKL att /.../ staten bör ta ett tydligare ansvar för utvecklingen av barn- och ungdomskultur i allmänhet och estetiska läroprocesser i synnerhet.”

Skriften kan beställas hos SKL på tfn 020-31 32 30, fax 020-31 32 40 eller förbundets publikationswebbplats www.skl.se/publikationer

Håkan Sandh

Läsvärt

Vid prisutdelningen 22 april på Kulturhuset i Stockholm fick kommunalrådet Peter Carlsson, kulturskolans rektor Marianne Sörensen och Brita Sandevall-Eklund, arbetsplatsombud på Kulturskolan, av Eva-Lis Sirén motta diplom, blommor och 10 000 kronor för utvecklingsarbete.

Hällefors bästa musik- och kulturskolekommun

Hällefors har av Lärarförbundet utsetts till bästa musik- och kulturskolekommun. Kriterierna för priset bygger på antal satsade kronor per invånare 7-15 år jämkat med medelavgiften.

Eva-Lis Sirén, ordförande i Lärarförbundet, framhöll i sitt anförande att val av kriterier är svårt, men att de kriterier man valt bygger på kommunernas egna uppgifter till Sveriges Kommuner och

Landsting och SMOk, och att de säkert kommer att utvecklas till kommande år.

– Det här är premiären ni får vara med om – priset kommer att delas ut även kommande år. Musik- och kulturskolan

skall vara en möjlighet för alla som vill gå där, framhöll Eva-Lis Sirén. Vägen dit är att verksamheten blir lagreglerad.

– Det är viktigt att kommunerna tar sitt ansvar för musik- och kulturskolan så att inte höga avgifter utestänger någon. Vi får nu oroande signaler om nedskärningar i musik- och kulturskolorna som kan innebära sämre tillgänglighet och ännu högre avgifter. Låt inte barnen betala krisen.

En stolt rektor, Marianne Sörensen, beskrev kulturskolans samverkan med förskola, skola och deras verksamhet med fritidsklubbar bredvid den frivilliga verksamheten. Många lärare har kombinationstjänster med del av tjänst inom grundskolan. Marianne uttryckte sin tacksamhet för priset, men menade att de ekonomiska argumenten för priset helst skulle bytts ut mot att de hade en verksamhet med hög kvalitet.

KulturSmockan gratulerar i alla fall en värdig segrare som länge varit en föregångskommun bland kulturskolorna.

Text och foto: Håkan Sandh

Fotnot: Flest satsade kronor per invånare enligt SKLs statistik har Karlskoga kommun. Hällefors kommun kommer tvåa. Lägst avgift har naturligtvis de utan avgift; Luleå, Arvidsjaur och Sundsvall. Sammantaget blev Hällefors nr 1 efter Lärarförbundets jämkning.

Nytt rekord för trumpetfestival

Inte mindre än 140 trumpetare samlades till årets upplaga av Mimers Trumpetfestival i Kungälv, den femte i ordningen. I år med RUM som medarrangör för första gången och bland gästtrumpetarna märktes internationellt kände musikern och kompositören Salomon Helperin.

- Jättekul att kunna samla så många trumpetare på en gång, säger Fredrik Magnusson, trumpetlärare i Falkenberg, som var med för första gången. Självt hade jag bara

Foto: Fredrik Magnusson

med mig en elev från Falkenberg men det blir förhoppningsvis fler nästa gång. Det viktiga med en sådan här festival är att de får spela tillsammans och träffa andra som spelar trumpet. Sedan är det tre riktiga trumpeteldsjälar som håller i festivalen, och det är roligt, säger Fredrik och syftar på Claes Tilly, Linköpings Musikskola; Arne Bäckvall, Marks Kulturskola och Claes Willig, Kungälvskulturskola och Ale Musikskola.

Internationell konferens för lyran

Kreativ improvisation är temat för den fjärde upplagan av International Lyre Conference i Järna. Under konferensen är tanken att deltagarna ska undersöka gränserna mellan ordning och kaos samt finna nya vägar för kreativitet och komposition. Planen är också att ha ett särskilt ungdomsprogram. Konferensen, som pågår 31/7-3/8, utgör ett unikt tillfälle att lära känna lyran och lära sig hur den kan användas i såväl pedagogiska som terapeutiska sammanhang. En internationell konsert hålls 31 juli på Kulturhuset i Ytterjärna.

Dataspelspris till Skövdestudent

Erik Svedäng, 22, student på dataspelsprogrammet vid Högskolan i Skövde, har vunnit det främsta priset som finns för oberoende spelutvecklare på Independent Games Festival i San Francisco, USA. Hans spel Bluberly Garden var tillsammans med fyra andra spel nominerat till galans mest prestigefyllda pris. Prissumman är på 30 000 dollar och utmärkelsen lär öppna många dörrar i Svedängs fortsatta karriär inom dataspelsbranschen.

Musikal av World of Warcraft

Ett av världens populäraste datapel har nu blivit musikal. Fem elever från Linköpings Universitet har gjort en 40 minuter lång musikal på svenska som utspelar sig i själva spelet, med både karaktärer och miljöer från spelet. I april visade eleverna sin musikal, som de döpt till Musical of Warcraft, på Tekniska museets Nördcafé.

Morgonstjärnorna

Den första internationella småbarnsmusikfestivalen "Morgonstjärnorna/Mornig stars" äger rum 22-24 maj med konserter på Nybrokajen 11 och i Klara kyrka, Stockholm. Inbjudna gäster från Armenien, Estland, Moskva och St Petersburg spelar och sjunger tillsammans med barn från Silverstråken (Stockholm), Maestro musikskolan (Nacka) och Förskolans Amadeus akademi (Nacka).

Internationellt kulturutbyte

Kulturrådet har beslutat att fördela drygt 2,2 miljoner kronor för internationellt kulturutbyte till institutioner, organisationer och fria grupper verksamma i Sverige. Bidraget omfattar även interkulturella samarbeten som kan stärka etnisk och kulturell mångfald. Flera teatergrupper får stöd, bland andra Pygméteatern som ska besöka en dockteaterfestival i Tjeckien och Dockteatern Tittut som gör en USA-turné. Tretton dansgrupper får bidrag, till exempel kommer Gunilla Heilborns föreställning Potatislandet att visas i Berlin. Gemensamt för de projekt

Kulturhistoriskt filmarkiv på nätet

Nordiska museet presenterar ett urval av sina unika kulturhistoriska filmdokument på internet. Filmerna, som restaurerats i samarbete med norska Nasjonalbiblioteket, är inspelade mellan 1927 och 1967 och visar allt ifrån värmländska folkdanser till hustimring. Som enda museiinstitution fick Nordiska museet från 1920-talet fram till andra världskriget statliga bidrag för att genom egen produktion bygga upp ett kulturhistoriskt filmarkiv. Ambitionen var att genom den rörliga bilden dokumentera, redovisa och bedriva grundforskning, samtidigt som man var väl medveten om mediets stora potential som pedagogiskt redskap. Ambitionen är att på längre sikt digitalisera hela filmarkivet.

Miljoner till fria teatergrupper

Varietéteatern Barbès, Die Bühne, Stadra Sommarscen och Alice Kollektiv för ljud & scenkonst är några av de 21 fria teatergrupper som får dela på 2,8 miljoner kronor i produktionsbidrag. Kulturrådet har prioriterat teatergrupper som inriktar sig på konstnärlig utveckling och förnyelse och tagit hänsyn till bredd vad gäller mångfald, och regional spridning. Majoriteten av de 110 inkomna ansökningarna riktar sig till en ung publik. Sex av dem som nu får bidrag gör produktioner till barn och ungdom, däribland Abellis magiska teater och Pelikanen. Bland de grupper som tidigare inte fått stöd märks Teater Komet, Subtopia/Niclas Stureberg, Teater Kurage, FlamencOrient och Opera på Ungskär.

Högskoleutbildade dansare

Till sommaren examineras för första gången i Sverige tio studenter med dansarutbildning på högskolenivå. Under våren har de arbetat med ett individuellt konstnärligt examensarbete. Hösten 2006 startade Danshögskolan en treårig dansarutbildning. 240 ansökte och i hård konkurrens valde en jury ut dessa tio. Till sommaren tar de examen och kan välja att ge sig ut på arbetsmarknaden eller fortsätta med masterutbildning och i framtiden kanske både forskarutbildning och forskning i dans.

- De här studenterna kommer att gå en mycket spännande framtid till mötes där det förutom dansaryket också finns goda möjligheter till framtida forskarutbildning, säger Annika Notér Hooshidar, prefekt för Dansarutbildningen.

Video Game Music

På Stockholms Konserthus den 4 augusti blir det världspremiär för liveframföranden av Yoko Shimomuras nyorkestrerade musik

till Legend of Mana och Kingdom Hearts. Dessutom Skandinavienpremiär för en symfonisk exposé av tyske ikonerna Chris Hülsbecks musik. När Kungliga Filharmonikerna presenterar sin fjärde spelmusikproduktion blir det ett dubbelporträtt av två av spelmusikkvårdens mest etablerade tonsättare - denna gång med musiken helt i fokus, utan skärmar. Som dirigent återkommer ännu en gång Arnie Roth.

Leninpriset till Mattias Gardell

Jan Myrdals nya kulturpris till olydiga samhällsdebattörer, Leninpriset, har gått till religionshistorikern Mattias Gardell. Priset på 100 000 kronor ska tilldelas en person som verkar i Jan Myrdals samhällskritiska och upproriska tradition. Gardell får priset för att "på ett ovanligt och modigt sätt tagit brett intellektuellt ansvar långt utanför de akademiska sammanhang, där han har sin utkomst." Detta har tagit sig uttryck i en lång rad principförsvar i dagspressen, i böcker som Bin Ladin i våra hjärtan (2005) och Tortyrens återkomst (2008), men också i konkret politiskt arbete som nu senast i solidaritetsmanifestationen Ships to Gaza.

Kulturhusens dag

European Heritage Days, i Sverige kallad Kulturhusens dag, firas varje år under september månad i hela Europa. Årets tema i Sverige är "Sverige-Finland, en delad historia" och äger rum den 13 september. Anledningen till temat är att det i år är 200 år sedan Sverige och Finland skildes åt.

- Vi vill i år ge möjligheten att visa upp vårt gemensamma kulturarv vi delar med Finland, säger riksantikvarie Inger Liliequist, som välkomnar alla att öppna upp och visa byggnader och kulturmiljöer som bär spår av det gemensamma svensk-finska kulturarvet i Sverige samt låta besökarna upptäcka den historia och de traditioner vi delar med Finland.

Lappburen grann(o)sämja

Som ett inslag i utställningen "Tvättstugan", som öppnar hösten 2009, vill Nordiska museet belysa den lappburna vardagskommunikationen i landets alla flerbostadshus. Lapparna skrivs ofta i ilska och desperation över grannarnas beteenden i tvättstugan. Allmänheten uppmanas att ta med eller skicka in lapparna till museet på Djurgården i Stockholm. Där bevaras budskapen för all framtid. Utställningen kommer att belysa tvättstugan ur ett socialt perspektiv där konflikterna får en central roll. Andra frågeställningar är huruvida klimatkrisen kommer kräva en renässans för kollektiva tvättlösningar och hur synen på smuts har förändrats över tiden i Sverige.

Brassfrossa i Uppsala

Närmare 300 ungdomar, tillsammans med kultur- och musikskolelärare, samlades i Uppsala för att spela tillsammans och träffa den norske världstubaisten Øystein Baadsvik under en intensiv helg 7-8 mars. Huvudsponsor var Musik i Uppland, som stod för merparten av kostnaderna, samt

Musikskolan i Uppsala som bland annat tillhandahöll lokaler för repetitioner. Deltagarna kom i första hand från Uppland och Storstockholm, men det kom även deltagare från exempelvis Hultsfred och Skövde och till och med en grupp från Norge. Efter konsert på Uppsala Konsert & Kongress fick alla deltagare lyssna på Mnozil

Brass, något som Musik i Uppland bjöd de deltagande eleverna och lärarna på. För oss som deltog kändes det fantastiskt att Länsmusiken kunde ge oss ett sådant stöd, vilket ledde till att hela helgen var gratis för samtliga deltagare. Även RUM och Sensus var med och bidrog. Text och foto: Walter Brolund

ÅRETS SMOK-AMBASSADÖR Anna Vnuk

Efter en lång rad av ambassadörer med musiken som yrke blir det nu ett kulturskifte på platsen som SMOK-ambassadör.

In dansar Anna Vnuk.

Anna Vnuk

Ålder: 35.

Bor: Aspudden, Stockholm.

Familj: Sambon Jens Jonsson och sonen Valter, född 2006.

Ser på tv: Babel tycker jag om, Kobra också. Dessutom älskar jag Mia och Klara.

Lyssnar helst på: Just nu Raphael Saadiq men det går i perioder. Mary J Blige gillar jag mycket. Hemma blir det mycket soul och jazz men när jag jobbar lyssnar jag gärna på mer avantgardistisk musik.

Läser: Jag är en otrolig periodare. Senast läste jag Maria Svelands Bitterfittan och Mia Törnbloms biografi. Närmast blir det Torgny Lindgrens Norrlands Akvavit, det ska bli väldigt roligt.

Bästa egenskap: Enligt min sambo är det att jag har ett hjärta av guld.

Sämsta egenskap: Att jag inte har så stor självkännet kring mina hormonella svängningar. Det är också min sambos åsikt, som jag förnekar bestämt.

SMoK-ambassadörer

Harald Treutiger

Svante Thuresson

Lasse Berghagen

Robert Wells

Lasse Kronér

Maria Stellas

Magnus Rosén

Helen Sjöholm

Anna Vnuk

Anna Vnuk, växte upp på Hertsön i Luleå där dansen tidigt tog ett fast grepp om henne. Redan som sexåring började hon på Luleå Rytmik & Balettförening.

– Där stannade jag tills jag var 17 år och flyttade till Stockholm, berättar Anna, som även spelade piano på Luleå kommunala musikskola under några år.

– Jag gick också på privat dansskola hos Ros-Marie Thessén, jag körde alla alternativ som fanns i Luleå och när jag var liten blev det mycket showdans och uppträdanden.

Mitt under gymnasiet lämnade Anna Vnuk Luleå för Stockholm, med sikte inställt på Balettakademien.

– Jag lyckades klämma in en fot där och då hoppade jag av gymnasiet.

1994 gick hon ut Balettakademien och har sedan dess arbetat som dansare och koreograf i musikalerna och kammaroperor på bland annat Dramaten, Riksteatern och Parkteatern. "Kära medborgare!" om praktisk solidaritet; "Solofestival med mig själv", en flirtig dansfest tillägnad arbetarklassen och "Anna Vnuk sätter upp Cats" – en hyllning till de riktigt stora känslorna och den kompromisslösa sorgen – är produktioner hon gjort.

Anna fick Birgit Cullberg-stipendiet 2005 och var med för att utveckla skådespelarnas kroppsspråk i den kritikerrosade teveserien "God morgon alla barn" som visades på SVT hösten 2005.

Just nu har hon två helt olika projekt igång.

– Jag gör koreografi till julkalendern, det ska vara ett litet musiknummer i varje avsnitt. Samtidigt skriver jag på min nästa föreställning som jag ska turnera med i höst genom Riksteatern.

På den turnén delar Anna på en helfestonskväll med skådespelaren Lo Kauppi, vars föreställning heter "Undercover". Titeln på Annas del i programmet är "Hårdare snabbare Anna Vnuk".

– Det blir lite som en krogshow men mer abstrakt och surrealistisk. Jag gillar showens forum med den touch av glamour som finns i krogvärlden. Det blir förstås mycket dans och så kommer jag att prata litegrann, jag ska spegla vad jag har tänkt på under året. Jag har ganska mycket att göra just nu och parallellt måste jag tänka ut vad jag ska göra 2010, det gäller att komma på nya idéer.

Samtidigt har Anna Vnuk en ny roll, som SMOK-ambassadör.

– Jag blev jätteglad när jag fick frågan men jag ska erkänna att jag inte riktigt kände till hur SMOK fungerade. Men när jag tänker efter har jag hela tiden varit en sorts ambassadör för kulturen, jag funderar en hel del kring samhälle och

Foto: Mats Bäcker, Riksteatern

politik. Utbildning och tillgång till kultur kan vara en klassfråga, det kan vara ganska dyrt och svårt att få tillgång till. Det kan också vara svårt att veta vart man ska vända sig och då är det förstås jättebra att kultur finns tillgängligt via skolan, och att det finns en stor organisation som SMOK som skapar intresse och medvetenhet i hela landet.

– Inom SMOK vet ni ju alla att det ni gör är bra. Jag tror att jag som yrkesverksam kan nå ut på andra ställen och göra reklam för SMOK och för principen att låta kulturen få stor tillgänglighet ute i hela landet.

Precis som hennes företrädare på ambassadörsposten – Helen Sjöholm – hoppas Anna Vnuk få tillfälle att göra besök på kulturskolor runt om i landet.

– Jag vill gärna komma ut i skolorna och det vore jättekul att få träffa olika dans-, teater- och musikelever. Under rikskonferensen i Skellefteå var det flera som knackade på axeln och ville prata om skolbesök och vi får se i vilken utsträckning jag har möjlighet till det. När jag åker runt med Riksteaterns turné i höst så borde det kunna vara bra tillfällen att kombinera med besök på skolor.

Anna Vnuk kommer också, som Helen Sjöholm och Magnus Rosén före henne, att här i Smockan återkommande berätta om sitt yrkesliv och sina uppdrag som SMOK-ambassadör.

Text och foto: Nils Ågren

***Annons
1/1-sida
JAM
- kommer 8/5 -***